

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Blanka Petrič

**Primerjalna analiza obrambnih sistemov
Belgije in Francije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2008

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Blanka Petrič

Mentor: red. prof. dr. Marjan Malešič

**Primerjalna analiza obrambnih sistemov
Belgije in Francije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2008

Primerjalna analiza obrambnih sistemov Belgije in Francije

V diplomskem delu sta obravnavana sistema Belgije in Francije, ki sta zaradi sprememb v mednarodnem okolju pristopili k reformam in večjemu sodelovanju in povezanost z drugimi državami. V diplomskem delu so za vsako obravnavano državo predstavljene po poglavjih in podpoglavjih: glavne smernice obrambnih politik in dejavniki, ki vplivajo na oblikovanje in izvajanje obrambne politike (državna ureditev, članstvo v mednarodnih organizacijah); državni organi in telesa, ki upravljajo z obrambnim sistemom in imajo pristojnosti nad obrambnim sistemom; oborožene sile kot glavni nosilec vojaške obrambe ter civilna obramba; glavne značilnosti, področja in cilji obrambnih reform in aktivnosti obravnavanih držav na področju mednarodnega obrambnega sodelovanja s poudarkom na mirovni misijah. V prvih dveh poglavjih sta predstavljeni državi posamično, sledi poglavje v katerem so s primerjalnimi tabelami primerjani nekateri segmenti obrambnih sistemov obravnavanih držav. V zaključku diplomske naloge so potrditve postavljenih hipotez in sklep.

Ključne besede: obrambni sistem, obrambna politika, vojaška obramba in civilna obramba

Analysis and comparison of defence systems of Belgium and France

The diploma discusses defence systems of Belgium and France, which due to changes in the international environment, introduced reforms and a more intense cooperation and connection with other countries. The diploma is divided in the following chapters and subchapters referring to both countries: the main guidelines of defence policy and factors that effect formation and execution of defence policy (state order, membership in the international organizations); state authorities and bodies that administer the defence system and have authority over it; armed forces as the main holder of military and civil defence; main characteristics, areas and objectives of defence reforms, and activities of the countries in question in the area of international defence cooperation, namely, peace missions. The first two chapters describe each country individually and are preceded by a chapter wherein some segments of defence systems of the countries in question are compared by means of comparison tables. The diploma ends with a confirmation of the set hypothesis and a conclusion.

Key words: defence system, defence policy, military defence and civil defence

KAZALO

SEZNAM KRATIC.....	5
1 UVOD.....	7
2 METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR ANALIZE	9
2. 1 OPREDELITEV PREDMETA PREUČEVANJA IN CILJEV ANALIZE	9
2. 2 HIPOTEZE.....	9
2. 3 UPORABLJENE METODE.....	10
2. 4 STRUKTURA NALOGE	11
3 OBRAMBNI SISTEM BELGIJE	11
3. 1 MEJNIKI RAZVOJA, ORGANIZACIJSKA STRUKTURA IN PRISTOJNOSTI DRŽAVNIH ORGANOV NA OBRAMBEM PODROČJU.....	11
3. 2 VOJAŠKOOBRAMBNI DOKUMENTI.....	15
3. 3 OBOROŽENE SILE	17
3. 3. 1 NALOGE IN CILJI BELGIJSKIH OBOROŽENIH SIL	17
3. 3. 2 STRUKTURA OBOROŽENIH SIL.....	18
3.3.2.1 Rezervna sestava in njen pomen danes	20
3.4 POLOŽAJ BELGIJE V MEDNARODNEM OKOLJU	21
3.4.1 Sodelovanje Belgije z drugimi državami in njeno članstvo v mednarodnih organizacijah.....	21
3. 4. 2 Mednarodne aktivnosti belgijskih oboroženih sil.....	23
3. 5 CIVILNA OBRAMBA	25
4 OBRAMBNI SISTEM FRANCIJE	27
4. 1 MEJNIKI RAZVOJA, ORGANIZACIJSKA STRUKTURA IN PRISTOJNOSTI DRŽAVNIH ORGANOV NA OBRAMBEM PODROČJU.....	27
4. 1. 1 JEDRSKA POLITIKA KOT ELEMENT NACIONALNOVARNOSTNE POLITIKE IN STRATEGIJE FRANCIJE	31
4. 2 VOJAŠKOOBRAMBNI DOKUMENTI.....	32
4. 3 OBOROŽENE SILE	36
4. 3. 1 Naloga in cilji francoskih oboroženih sil	36
4. 3. 2 Struktura francoskih oboroženih sil.....	37
4. 3. 3. 1 Rezervna sestava in njen pomen danes	39
4. 4 POLOŽAJ FRANCIJE V MEDNARODNEM OKOLJU.....	40
4. 4. 1 Sodelovanje Francije z drugimi državami in njeno članstvo v mednarodnih organizacijah	40
4. 4. 2 Mednarodne aktivnosti oboroženih sil.....	42
4. 4. 3 NALOGE IN CILJI FRANCOŠKE ŽANDARMERIJE.....	45
4. 5 CIVILNA OBRAMBA	46
5 PRIMERJALNA ANALIZA OBRAMBNIH SISTEMOV BELGIJE IN FRANCIJE	49
6 VERIFIKACIJA HIPOTEZ IN SKLEP	65
7 LITERATURA	69

SEZNAM KRATIC

BE	Belgium (<i>Belgija</i>)
EAPC	Euroatlantic Partnership Council (<i>Evroatlantski partnerski svet</i>)
EU (UE)	<i>Evropska Unija</i>
EUFOR	Force multinational de stabilisation en Bosnie (<i>Mednarodne sile za stabilizacijo v BiH</i>)
EVOP	<i>Evropska varnostno-obrambna politika</i>
FIAS	Force International d'assistance a la securite en Afganistan (<i>Mednarodne varnostne podporne sile v Afganistanu</i>)
FINUL	Force interimaire des Nations Unies au Liban (<i>Začasne sile Združenih narodov v Libanonu</i>)
FMO	Force multinationale et observateurs (<i>Večnacionalne sile in opazovalci</i>)
FR	<i>Francija</i>
KFOR	Kosovo Force (<i>Sile za Kosovo</i>)
MINUAD	Mission des Nations Unies et de l'Union Africaine au Darfour (<i>Misija združenih narodov in Afriške unije v Darfurju</i>)
MINUEE	Mission des Nations Unies en Ethiopie et en Erythree (<i>Misija združenih narodov v Etiopiji in Eritreji</i>)
MINUK	Mission d'administration interimaire des Nations Unies au Ksovo (<i>Začasna administrativna misija Združenih narodov na Kosovu</i>)
MINUL	Mission des Nations Unies au Liberia (<i>Misija združenih narodov v Liberiji</i>)
MINURCAT	Mission des Nations Unies en Republique Centrafricaine et au Tchad (<i>Misija združenih narodov v Centralnoafriški republiki in Čadu</i>)
MINURSO	Mission des Nations Unies pour l'Organisation d'un referendum au Sahara Occidental (<i>Misija združenih narodov za referendum v Zahodni Sahari</i>)
MINUS	Mission des Nations Unies au Sudan (<i>Misija združenih narodov v Sudanu</i>)
MINUSTAH	Mission des Nations Unies pour la stabilisation en Haiti (<i>Misija združenih narodov za stabilizacijo na Haitiju</i>)
MNZ	<i>Ministrstvo za notranje zadeve</i>

MONUC	Mission des Nations Unies en Republique democratique du Congo <i>(Misija združenih narodov v Demokratični Republiki Kongo)</i>
MONUG	Mission d'observation des Nations Unies en Georgie <i>(Skupina opazovalcev združenih narodov v Gruziji)</i>
MOKBE	<i>Ministrstvo za obrambo Kraljevine Belgije</i>
MORFR	<i>Ministrstvo za obrambo Republike Francije</i>
MPUE	Mission de police de l'Union Europeenne en Bosnie-Herzegovine <i>(Polijska misija Evropske Unije v BiH)</i>
NATO	North Atlantic Treaty Organisation <i>(Organizacija severnoatlantskega sporazuma)</i>
ONUCI	Operation des Nations Unies en Cote d'Ivoire <i>(Operacija Združenih Narodov v Slonokoščeni obali)</i>
ONUST	Organisme des Nations Unies charge de la surveillance de la treve <i>(Organizem združenih narodov za nadzor nad premirjem)</i>
OS	<i>oborožene sile</i>
OVSE	<i>Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi</i>
OZN	<i>Organizacija Združenih narodov</i>
SZ	<i>Sovjetska Zveza</i>
ZDA	<i>Združene države Amerike</i>
ZN	<i>Združeni narodi</i>

1 UVOD

Preden je ideja o združeni Evropi postala politični cilj, je bila zgolj misel, o kateri so sanjali filozofi in vizionarji. Victor Hugo je govoril o »združenih državah Evrope«, kjer naj bi vladala mir in humanistični ideali. S koncem hladne vojne in razpadom sovjetskega imperija se je ponudila nova priložnost za razmišljanje o obstoječem, boljšem, predvsem pa samostojnejšem varnostno-obrambnem položaju Evrope. Konec razdelitve sveta na dva pola je pripeljal do porasta sodelovanja v različnih mednarodnih organizacijah (NATO, OVSE, SE, EU...) in v zadnjem času predvsem v mirovnih operacijah, hkrati pa je proces evropske integracije, ki je bil sprva mišljen le kot ekonomsko in socialno povezovanje evropskih držav v okviru ES, po koncu hladne vojne dobil nove razsežnosti, v smislu novih povezovanj in sodelovanj evropskih držav.

Maastrichtska pogodba je zastavila nove smernice povezovanja in utemeljila obstoj EU na treh stebrih. Ideja o skupni zunanji in varnostni politiki (SZVP) EU je nakazala, da bo EU definirala in uresničevala to skupno zunanjo in varnostno politiko, ki bi v prihodnosti lahko pripeljala do skupne obrambe. Z jugoslovansko krizo je ta ideja propadla, saj je pokazala tedanjo nezmožnost EU, da se sama sooči z izzivi. Varnost je zato slonela na zvezi NATO, kar je pripeljalo do evropske varnostne in obrambne politike (EVOP). Francija kot velesila si je ob pogajanjih o Maastrichtski pogodbi prizadevala za možnost razvoja te evropske politike in evropske obrambe. Iste motive je imela, ko so se vključevale Peterburške naloge v okvir EU, ob združitvi ZEU z EU in ob vzpostavitvi visokega predstavnika za SZVP. Različen odnos evropskih držav do zveze NATO in do ZDA je bil tisti, ki je v največji meri oviral napredovanje EU na varnostno-obrambnem povezovanju. Francija si je konsistentno prizadevala za razvoj evropske obrambe in čim večjo neodvisnost od ZDA. Značilnosti francoske obrambne politike so predvsem nacionalna neodvisnost, jedrska avtonomija in francoska »veličina«. Chiracova politika približevanja NATU je dokaj omilila francoska stališča glede njihovega sodelovanja, vendar nekateri spori še obstajajo (glede vojaških misij in poveljniške strukture v večnacionalnih poveljstvih Nata).

Belgija ni zaostajala z inovacijami in novimi spremembami. Kot aktivna članica EU je takoj spoznala potrebo po skupni obrambni in varnostni politiki, je ena večjih

zagovornic tesnejšega evropskega povezovanja na področju obrambe. Belgija je bila ena izmed prvih držav zahodne Evrope, ki je odpravila nabor po hladni vojni (Francija ji je sledila). Tehnološka revolucija in novo nastale situacije v Evropi so v tej majhni državi povzročile velike, radikalne odločitve o preoblikovanju obrambnega sistema in oboroženih sil, kar je pripeljalo do prestrukturiranja celotne vojaške organizacije v postmoderno fleksibilno institucijo, ki je izjemno pripravljena za mednarodno sodelovanje in komunikacijo z ostalimi akterji v mednarodnem okolju. Med bistvene odločitve, ki so začrtale novo pot, spadajo odločitve takratnega obrambnega ministra Lea Delcroixa, ki so mu sledili ukrepi ministra Poncela in nenazadnje tudi pomembni Strateški načrt 2000-2015. Zasnovan v skladu s prizadevanji mednarodne varnostno obrambne politike EU in Nata in predvideva večjo operativnost OS. Belgija vzdržuje dolgo tradicijo promoviranja multilateralizma in mednarodnih organizacij, vzdržuje t. i. «etično diplomacijo», ker se bori za pravično vladanje, spoštovanje človekovih pravic in pravično kaznovanje. Skupna evropska varnostna politika in vojaški projekti znotraj nje so priložnost, da se v prihodnosti ustvari ustrezna evropska obrambna struktura, ki bo omogočala Evropi obrambo pred različnimi oblikami ogrožanja. Informacijska tehnologija in neprestane novosti so vzrok za tretjo industrijsko revolucijo. Ritem inovacij je izjemno hiter, na globalnem trgu dominirajo transnacionalne organizacije in obrambno področje ne ostaja indiferentno, kajti pojavlja se vse večje število kriznih žarišč. S tem je prišlo do spoznanja, da so viri ogrožanja tudi vse kompleksnejši in zahtevajo sodelovanje vseh akterjev v mednarodnem okolju, da bi lahko ubranili oz. obvladovali te sodobne varnostne izzive.

V diplomskem delu bom poskušala prikazati glavne značilnosti obrambnih sistemov dveh zahodnoevropskih držav, Kraljevine Belgije in Republike Francije in primerjala določene segmente omenjenih obrambnih sistemov.

2 METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR ANALIZE

2.1 Opredelitev predmeta preučevanja in ciljev analize

Predmet preučevanja sta obrambna sistema Belgije in Francije. Ker je to področje dokaj obsežno in raziskovanje dopušča več možnosti, bom v nalogi posebno pozornost posvetila prilagajanju in preoblikovanju teh dveh sistemov. S ciljem in v upanju, da bosta obe državi s tem svojo vlogo in delovanje v mednarodnem okolju okrepili, sta pristopili k reformam. V diplomski nalogi bom predstavila spoznanja in dostopne podatke izbranih držav. Izbor je posledica dejstva, da gre za primerljiva obrambna sistema, ki sta služila kot model za oblikovanje sistemov v nekaterih drugih državah.

Predmet preučevanja v diplomskem delu so:

- obrambna sistema Belgije in Francije, njuna struktura in struktura oboroženih sil;
- pristojnosti državnih organov v izbranih sistemih;
- prav tako v predmet analize uvrščam družbenopolitične ureditve izbranih držav, ki imajo pomembno vlogo pri delovanju obrambnih sistemov.

Tema je pomembna zaradi primerjave med državama, s čimer dobimo vpogled v vsebino, organizacijo in metode delovanja izbranih obrambnih sistemov.

S primerjalno analizo obrambnih sistemov Belgije in Francije sem si zastavila naslednje cilje, ki jih bom v tej nalogi poskusila tudi uresničiti:

1. pojasniti temeljne pojme, elemente in mehanizme s področja obrambnih sistemov;
2. predstaviti organizacijsko strukturo izbranih obrambnih sistemov in njuna prizadevanja v mednarodnem sodelovanju;
3. s primerjavo ugotoviti in predstaviti razlike in podobnosti med izbranima državama.

2.2 Hipoteze

Evropa in svet sta v zelo turbulentnem obdobju spreminjanja in preoblikovanja, ki je posledica kompleksnega in nenehno spreminjajočega se in z novimi varnostnimi

zahtevami obeleženega mednarodnega okolja. Podobno kot druge organizacije sta se morali temu procesu aktivno prilagoditi tudi Francija in Belgija. V svojem delu bom poskušala odgovoriti, ali sta se njuna obrambna sistema uspešno prilagodila tem novim spremembam in pri obravnavi opisane problematike bom izhajala iz sledečih hipotetičnih predpostavk:

1. Belgija in Francija sta državi, ki sta aktivni v mednarodnem prostoru, kjer imata tudi izjemno pomembno vlogo pri graditvi nove sodobne varnostne strukture.
2. Belgija in Francija sta vojaško sposobni državi, saj sodelujeta v različnih mirovnih in drugih operacijah po celem svetu.
3. Obrambna sistema Belgije in Francije temeljita na doktrini totalne (vseobsegajoče) obrambe.
4. Poleg vojaške obrambe ima v Belgiji in Franciji izjemen pomen tudi civilna, t.j. nevojaška obramba.

2.3 Uporabljene metode

Pri svojem delu bom uporabila zgolj teoretični pristop, iz katerega izhajajo uporabljene temeljne metode:

- *deskriptivna metoda*, s pomočjo katere bom pojasnila temeljne pojme s tega področja ter opisala prvine obrambnih sistemov;
- *metoda analize in interpretacije primarnih* (poročila, pogodbe, dokumenti ...) in *sekundarnih* (strokovne knjige, spletna stran, strokovni članki, izjave ...) virov;
- *primerjalna analiza*, s pomočjo katere bo mogoče oceniti morebitna razhajanja oz. podobnosti med izbranimi obrambnima sistemoma, ter na določenih mestih tudi uporaba *zgodovinske analize* (zgodovinski razvoj);
- *analitično-sintetična metoda*, uporabljena v povezavi z zgoraj naštetimi metodami bo omogočala, da na podlagi analize vsebine selekcioniranih virov, ki obsega predvsem komponento *izpisovanje relevantnih podatkov in primerjavo različnih kvalitativnih podatkov* o temi z vidika podobnih organizacij in struktur, oblikujem celovito predstavitev obravnavanega področja.

Gre torej za intenzivno zastavljeno raziskovanje, ki pa ima tudi določene omejitve. Raziskovanje sem zato v določenem delu postavila v časovni okvir, ki je vezan na aktualno obdobje oziroma obdobje trajanja srednjeročnih ali dolgoročnih vojaških

programov in konkretnih aktualnih situacij oz. akcij v mednarodnem okolju. Posebej pa bo pomembna tudi objektivnost primerjave izbranih obrambnih sistemov, ki je lahko kljub strokovnim prizadevanjem in številnim informacijam in virom precej subjektivna.

2. 4 Struktura naloge

Naloga je strukturirana tako, da je poleg uvoda in zaključka sestavljena iz štirih večjih vsebinskih sklopov oziroma poglavij.

V prvem poglavju je metodološko hipotetični okvir analize. V drugem delu je natančneje predstavljena organizacijska struktura obrambnega sistema Belgije, oboroženih sil in analiza vojaškoobrambnih dokumentov. Posebna pozornost je posvečena tudi njenemu položaju v mednarodnem okolju in sodelovanju v različnih vojaških operacijah in drugih organizacijah. V tretjem delu je natančneje predstavljen obrambni sistem Francije (po isti metodi kot obrambni sistem Belgije), z malo več pozornosti na predstavitvi funkcije in krejitvi vloge žandarmerije. V zadnjem poglavju pa je predstavljena primerjalna analiza izbranih obrambnih sistemov, njuna sorodnost in razhajanja. V zaključku so podane sklepne ugotovitve in verifikacija predhodno zastavljenih hipotez.

3 OBRAMBNI SISTEM BELGIJE

3. 1 MEJNIKI RAZVOJA, ORGANIZACIJSKA STRUKTURA in PRISTOJNOSTI DRŽAVNIH ORGANOV NA OBRAMBNEM PODROČJU

Med dejavniki, ki vplivajo na vojaško organizacijsko strukturo je pet še posebej pomembnih. Vsi skupaj določajo obliko vojaške organizacije. Štirje od teh so zunanji (situirani so v okolju organizacij), eden pa je vmesni dejavnik. Med zunanje dejavnike štejemo: stopnjo ekonomskega razvoja, obstoječa tehnologija, socio-kulturno okolje in geopolitično okolje, kjer organizacije delujejo. Notranji dejavnik je naloga same organizacije (Manigart 1998, 363).

Belgija je začela resneje premišljevat o preoblikovanju oboroženih sil leta 1987. Zunanji dejavniki (ugled belgijske vojske- nepriljubljenost obveznega služenja

vojaškega roka, obrambni proračun ...) so povzročili, da je Belgija kot ena izmed prvih držav zahodne Evrope 3. julija 1992 odpravila nabor. Odločitve takratnega obrambnega ministra Lea Delcroixa so bile predvsem ukinitve splošne vojaške dolžnosti, zmanjšanje celotnega števila zaposlenih ter zamrznitev obrambnega proračuna do konca leta 1997 (Manigart 2003, 134).

Ker so vojaške organizacije neomejeni sistemi, ki so v neprestani medsebojni odvisnosti in izmenjavi z okoljem, je bilo za realizacijo postavljenih ciljev nemogoče predvideti dejanski rok za uresničitev le teh, kajti kmalu je postalo jasno, da bo Delcroix prekoračil zastavljeni časovni rok. Temu načrtu so sledili ukrepi obrambnega ministra Jean-Pola Ponceleta, ki prav tako niso uspeli dokončno preoblikovati vojske. Zaradi nedokončane transformacije je bil leta 2000 sprejet Strateški načrt za modernizacijo 2000-2015, ki predvideva preoblikovanje belgijske vojske, drugačen način funkcioniranja v vojaških operacijah, tudi v okviru Nata in ostalih mednarodnih zvezah. Načrt predvideva večje število zaposlenih civilnih oseb v podpori in administraciji in s tem tudi boljšo integracijo civilistov v strukturo oboroženih sil.

V mirnodobnem času se vojaške organizacije srečujejo s prerazporeditvijo naraščajočega števila drugačnih del, kot npr. vzdrževalna dela, prevozi, civilno-vojaško sodelovanje. Za doseganje zadanih ciljev v Strateškem načrtu je treba do leta 2015 zmanjšati število zaposlenih s 42.600 na 37.700 (35.000 vojakov in 2.700 civilnih uslužbencev). Cilj je takšna vojska, ki mora zagotoviti dinamičnost in fleksibilnost v operacijah, ki dolgo časa trajajo in so povrh vsega v tujini (Manigart 2003, 138-139).

Najpomembnejši temelj oz. prioriteta skupne obrambne politike Belgije in Nata ostaja odvracati in braniti se proti kakršnikoli grožnji. Številne analize in študije so pokazale, da je treba popolnoma reorganizirati oborožene sile. Minister Flahaut je to tudi storil. Današnja edinstvena sestava belgijske vojske («La structure unique») je zgrajena po modelu Natovih enot.

Organizacijska struktura Ministrstva za obrambo Kraljevine Belgije je naslednja: kabinet obrambnega ministra s sekretariatom za administracijo in tehniko (SAT), Višjim obrambnim svetom in Službo za pridobivanje zaupanja in enakih možnosti, potem pa temu sledijo generalno poveljstvo, generalna direkcija za formacijo in generalna direkcija za javno podobo in odnose z javnostjo na čelu. Generalno poveljstvo je sestavljeno iz več oddelkov (več glej shemo 3.1).

Shema 3.1: ORGANIGRAM MINISTRSTVA ZA OBRAMBO KRALJEVINE BELGIJE

Vir: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2006a).

Urejeni civilno-vojaški odnosi so eden temeljnih pogojev za uspešno funkcioniranje in razvoj demokratičnih družb. Zagotavljanje civilnega nadzora (predvsem v obliki parlamentarnega nadzora) nad vojsko ostaja pomembna prvina demokratičnih družb. Uveljavljanje načela civilnega nadzora nad vojsko omogoča uveljavljanje načela ločitve vojske in civilnih institucij (Malešič 1991).

Upravljanje je organizacijska funkcija v sklopu obrambnega sistema, ki obsega planiranje, organiziranje, vodenje in nadzor obrambnega sistema. Na najvišji ravni je upravljanje urejeno z Ustavo Kraljevine Belgije. Po ustavi 7. 2. 1831 je Belgija parlamentarna in dedna monarhija. Z ustavnimi spremembami se je 17. 2. 1994 preoblikovala v zvezno državo, sestavljeno iz treh narodnih skupnosti in treh avtonomnih regij. Vodi jo kralj Albert II, ki ima formalno izvršno oblast, vendar ne uveljavlja več pravice do veta pri sprejemanju zakonov. Ima pristojnosti, da lahko po volitvah sklicuje parlament, ki ga lahko tudi razpusti, je vrhovni poveljnik OS. Kralj

imenuje mandatarja za sestavo vlade in druge visoke uradnike in je nevtralni varuh ozemeljske celovitosti in državne suverenosti. Opravlja predvsem reprezentativne naloge in imenuje ministre (Ustava, 36 - 37. čl.).

ZAKONODAJNA OBLAST: Ministrski predsednik in vlada sta odgovorna parlamentu, ki je dvodomen, sestavljen iz Senata in Spodnjega doma. Spodnji dom ali Predstavniški dom ima 150 članov, ki jih za 4 leta izvolijo na obveznih splošnih volitvah po proporcionalnem sistemu. Zgornji dom ali Senat ima 71 članov. Zvezno vlado sestavljajo ministri, ki skupaj tvorijo ministrski svet, vodi jih ministrski predsednik. Zakone lahko predlagajo tako člani parlamenta kot monarh. To so trije sestavni deli oblasti v Belgiji (Pouvoirs publics 2004).

Vrhovni poveljnik oboroženih sil:

- pripravlja načrte za izdelavo obrambne politike, oblikuje relativne predloge za doseg ciljev in nalog ter za to potrebnih struktur,
- predlaga številčno stanje osebja, materialnih sredstev in proračuna ter njihovo razporeditev,
- izdela in predstavi obrambnemu ministru načrte in programe , ki se tičejo vseh področij,
- svetuje ministru o načrtovanih operacijah (Le ministère de la défense BE 2006b).

IZVRŠILNO OBLAST imata monarh in predsednik vlade. Država je razdeljena na tri federalne enote in vsaka od enot ima pravico do izvajanja oblasti na določenih področjih. Predsednika vlade imenuje kralj iz stranke, ki je na volitvah v Predstavniški dom dobila največ glasov, poleg tega je v vladi še 14 ministrov. Pomembnost kraljevih političnih akcij je odvisna glede na okoliščine in ritem političnega življenja. Kralju pomaga skupina sodelavcev, ki mu pomagajo pri izpolnjevanju njegove politične in simbolne funkcije (Le ministère de la défense BE 2007).

Minister za obrambo koordinira in izvaja sprejeto obrambno politiko. V okviru pristojnosti Ministrstva za obrambo je: obrambni načrt države, razvoj, organizacija in delovanje belgijskih oboroženih sil, zблиževanje ljudstva in vojske, določitev in razdelitev obrambnega proračuna po Natovih načelih, ki bodo zagotovila dobavo potrebne opreme in izobrazbo kadrov. Upravljanje z obrambnim sistemom je organizacijska funkcija v sklopu obrambnega sistema, ki obsega planiranje, organiziranje, vodenje in nadzor obrambnega sistema. Na najvišji ravni je upravljanje

urejeno z Ustavo Kraljevine Belgije, ki jo dopolnjujejo kasnejši srednjeročni in dolgoročni obrambni načrti. Največjo odgovornost za obrambo države nosi Ministrstvo za obrambo, saj je odgovorno tako za nacionalno kot varnostno politiko in tudi mednarodno sodelovanje na obrambnem področju (Le ministère de la défense BE 2006c).

3. 2 VOJAŠKO OBRAMBNI DOKUMENTI

V tem delu diplomske naloge bom natančneje predstavila Strateški načrt za modernizacijo belgijske vojske 2000-2015 in srednjeročne načrte preteklega desetletja. Ob tem je potrebno poudariti, da podatki, strukture in dejstva, ki so predstavljeni v tem delu diplomske naloge, prikazujejo trenutno stanje obrambnega sistema oz. stanje v enem od obdobj modernizacije.

Preteklo desetletje so zaznamovali trije načrti, vsi poimenovani po tedanjih obrambnih ministrih. Reorganizacija se je začela v 90. letih prejšnjega stoletja.

1. Najprej je **načrt Delcroix** (1992-1997) vpeljal radikalne spremembe v belgijski vojski, s tem je mišljena odprava obveznega služenja vojaškega roka od januarja 1994 dalje in nadomestitev s poklicnimi vojaki; 50-odstotno zmanjšanje obsega vojske (s približno 80.000 na 42.500 vojakov) in zamrznitev obrambnega proračuna na 2,43 milijarde evrov letno do konca leta 1997. Načrt je predvidel tudi vrnitev belgijskih oboroženih sil, ki so bile stacionirane v Nemčiji («Operacija Reforbel») v Belgijo. S 14.390 vojakov in vojakinj leta 1990 se je število zmanjšalo na 2.318 v letu 1998. Rezervno sestavo naj bi sestavljalo največ 30.000 ljudi. Načrt Delcroix bi se moral uresničiti do 1. januarja 1998, vendar se to ni zgodilo (Manigart 2003).
2. Tako je Ministrski svet podaljšal tedanjemu ministru **Jean-Polu Ponceletu** predhodno obdobje za eno leto, tj. do 31. decembra 1998. Sledili so tudi nadaljnji ukrepi za zmanjšanje obsega vojske, zato je bil takrat prekinjen sprejem novih pripadnikov. Ukrepi so bili: prostovoljna vpeljava štiridnevnega delovnega tedna, možnost predčasnega prehoda na polovični delovni čas za zaposlene v vojski, ki so imeli manj kot 5 let do upokojitve, možnost prekinitve kariere, prostovoljna upokojitev častnikov (od majorja dalje) in podčastnikov, ki so imeli manj kot 5 let do upokojitve; za nižje častnike je obstajala enaka možnost, vendar samo za tiste, ki

so imeli le še leto do upokojitve. Poncelet je predlagal tudi ustanovitev nove rezerve (sestavljena naj bi bila iz dveh delov) do leta 2010, vendar se to ni nikoli uresničilo (Manigart 2003, 138-139). Ponceletovi spremljevalni ukrepi niso uspeli dokončno preoblikovati vojske. Zmanjšanje obsega vojske ni bilo linearno in je huje prizadelo le določene sektorje.

3. Novi obrambni minister **André Flahaut** je z več kot 600 strokovnjaki pripravil Strateški načrt za modernizacijo belgijske vojske 2000–2015 in 12. maja 2000 je vlada njegov predlog tudi sprejela. Rezultat trdega dela je uspešen začetek uveljavljanja tega načrta z januarjem 2002. Flahaut ni želel žrtvovati ne osebja ne opreme, zato se je osredotočil na prihodnost. Edinstvena sestava temelji na večji organiziranosti vojske in sodelovanju s civilisti, cilj je postati postmoderna vojaška organizacija. Glavne smernice tega načrta so: ohranitev obrambnega proračuna nekje do 2,5 milijarde evrov (gibanje z inflacijo), zmanjšanje osebja s 44.500 na 37.725, s tem da naj bi se tudi stroški zanje zmanjšali z 1,38 milijarde evrov na 1,10 milijarde evrov do leta 2015 (Le ministère de la défense BE 2008a). Strateški načrt je zasnovan v skladu s prizadevanji mednarodne varnostne obrambne politike EU in Nata.
4. Sedanji obrambni minister **Pieter De Crem** je 25. junija letos vladi predstavil poročilo in natančneje analiziral smernice ministrstva za obrambo, strnjene v šest zvezkov, ki vključuje operacije, misije, organizacijo, sodelovanje oboroženih sil s civilnim sektorjem, delovanje v kriznih situacijah, proračun, itd. Postavljenih je bilo več prioritarnih ciljev:
  - a) izboljšati finančni proračun in obnovitev opreme oboroženih sil s prodajo nerabljenih vojaških nepremičnin in reinvesticija v nakup zastarelih transportnih letal A130 in terenskih vozil ...;
  - b) pomladitev zaposlenega kadra z možnostjo mešane kariere (interna mobilnost zaposlenih v vojski z možnostjo dela v civilnem sektorju), prostovoljno novačenje kadra s kasnejšo možnostjo zaposlitve mladih v vojski, krajše izobraževanje– hitrejši stik z enoto;
  - c) obrambni sistem = organizacija; od leta 1988 so sledili številni načrti za preoblikovanje, zato je sedaj posledično velika želja po stabilnosti, konstanti, vendar ta želja po stabilnosti ne sme ovirati popravkov nefunkcionalnosti, kajti kot organizacija se mora vedno prilagajati novim spremembam v okolju (Le ministère de la défense BE 2008b).

3. 3 OBOROŽENE SILE

3. 3. 1 NALOGE IN CILJI BELGIJSKIH OBOROŽENIH SIL

Kompleksnost priprav na sodobno vojskovanje je znižala mejo med vojaškimi in nevojaškimi oziroma civilnimi organizacijami, zato je vojaška organizacija, posebej v miru, vse bolj podobna tipičnim birokratskim organizacijam (Kotnik-Dvojmoč 2002, 115). Pomembno je, da oborožene sile predstavljajo temeljne družbene vrednote.

➤ *Strateški načrt določa štiri glavne naloge belgijskih oboroženih sil:*

1. zaščita državne ozemeljske celovitosti – obramba ozemlja ostaja glavna naloga belgijskih oboroženih sil;
2. odgovornost za naloge v kriznem upravljanju (operacije za podporo miru in kolektivna obramba);
3. obrambna diplomacija (»la diplomatie de défense«), ki v tesnem sodelovanju s klasično diplomacijo nadzira spoštovanje mednarodnih sporazumov. Obrambna diplomacija bo nadzorovala izvrševanje sporazumov o razorožitvi, sodelovanje belgijskih oboroženih sil z drugimi oboroženimi silami;
4. NÉO naloge (Non combattant Evacuation Operations), izvajanje nebojnih evakuacij, ki omogočajo vrnitev belgijskih državljanov s kriznih območij v domovino.

NÉO naloge se sprejemajo izrecno na državni ravni in se izvajajo neodvisno od ostalih operacij (Le ministère de la défense BE 2008c). Danes Strateški načrt temelji na treh načelih belgijskih oboroženih sil, in sicer:

- pravilo je delovanje združenih sil,
- sestavljene (mednarodne) sile, kjer je pač mogoče (tu se pojavi potreba po povezovanju in interoperabilnosti) ter
- najpomembnejše sodelovanje je civilno-vojaško oziroma t. i. CIMIC (»civil-military cooperation) (Manigart 2003).

Sedanji obrambni minister De Crem je v četrtem zvezku Strateškega načrta 2000–2015 poleg že zgoraj navedenih nalog poudaril pomembnost delovanja belgijskih oboroženih sil v različnih scenarijih:

1. scenarij: pomoč ljudem v primeru nesreč in izrednih razmer na državni ravni
2. scenarij: mednarodna humanitarna pomoč državam tretjega sveta
3. scenarij: sodelovanje v mednarodnih operacijah za podporo miru in vzpostavitev miru

4. scenarij: sodelovanje pri kolektivni obrambi v okviru zaveznitva (NATO)

Vlada poudarja, da je danes še posebno pomembno sodelovanje belgijskih oboroženih sil pri boju zoper terorizem (Le ministère de la défense BE 2008c).

3. 3. 2 STRUKTURA OBOROŽENIH SIL

Pod belgijsko Ministrstvo za obrambo spadajo štiri avtonomne sestavine oboroženih sil: kopenske, zračne sile, mornarica in zdravstvena služba. Celotne belgijske oborožene sile štejejo 36.950 aktivnih pripadnikov, vključno s 1.500 zaposlenimi v poveljstvu (The Military Balance 2008):

1. Kopenske sile (24.800):

- njihova vizija je postati glavni del intervencijskih sil, stalna pripravljenost, sodelovanje v operacijah na nacionalnem in mednarodnem področju;
- cilj je usposobiti dovolj kompetentnega in motiviranega kadra, zadovoljivo opremo za uspešno doseganje zastavljenih ciljev, pripravljenost na kakršnokoli obliko grožnje;
- vrednote so zelo pomembne; graditi je potrebno na posameznikih in jim omogočati razvoj in lastno iniciativo, spoštovanje človekovih pravic-vse to omogoča prostor za odprte in odkrite dialoge.

2. Mornarica (2.550):

- glavni cilji so: zagotoviti prisotnost Belgije na morju, podpora diplomaciji in zunanji trgovini, tehnično in vojaško sodelovanje z zavezniki, sodelovanje v humanitarnih akcijah, v morskih conah omogočati oceanografsko raziskovanje, kontrolo nad ribolovom, sodelovanje pri boju zoper onesnaževanje morja, sodelovanje pri pomoči v teritorialnih vodah, pomoč pri operacijah policije in carine, reševanje naplavljenih čolnov, nadzor teritorialnih voda in ekonomskih con, pripravo na naloge v primeru vojn
- obramba po morskih poti, zaščita pristanišč zoper kakršnokoli grožnjo ali zračni napad, napad na kopnem ali v morju, podporo kombiniranih akcij na morju.

3. Zračne sile (6.350):

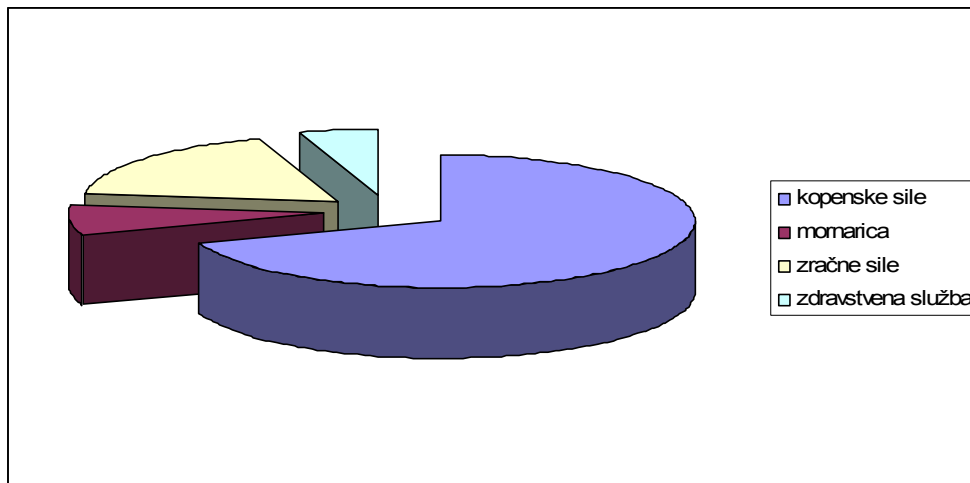
- glavni cilji so: hitrost pri izvrševanju nalog, delovanje na velikih razdaljah, prilagodljivost (prožnost) – zmožnost takojšnje reakcije na različnih mestih (obramba, imobilizacija, reševanje, zastraševanje), natančnost (zmanjšanje tudi civilnih izgub) in uporaba visoke tehnologije (minimalno izpostavljanje vojakov).

4. Zdravstvena služba (1.800):

- njene primarne naloge so: zagotavljati zdravstveno pomoč v vojaških operacijah, taktično in sanitarno strateško imobilizacijo, specializirano medicinsko pomoč, medicinsko logistično pomoč, veterinarski in higienski nadzor;
- zdravstveno službo sestavlja: tehnični zdravstveni del (častniki – zdravniki, farmacevti, zobarji in veterinarji) in zdravstvena pomoč (častniki, podčastniki in prostovoljci – psihologi, fizioterapevti, bolničarji, laboranti, biomedicinski tehniki, itd.).

(Le ministère de la défense 2008d).

Shema 3.2: SESTAVINE BELGIJSKIH OBOROŽENIH SIL

Tudi v preteklosti je belgijska struktura oboroženih sil temeljila na štirih sestavinah OS, vendar je imela vsaka lastno poveljstvo, vse skupaj pa so bile podrejene kopenskemu poveljstvu. To skupno poveljstvo je že takrat ponazarjalo poskus uveljavitve stopnje centralizacije oz. sinergije v organiziranosti. Zanimivo je dejstvo, da je vsaka sestavina delovala kot svet zase, imele so svoj omejen proračun, vsaka zase je skrbela bodisi za novačenje novih ljudi bodisi za nabavo potrebnega materiala, vendar ni bilo pravega nadzora. Posledično se je pojavila želja po zmanjšanju teh hierarhičnih nivojev, popolna centralizacija belgijskih oboroženih sil z enim skupnim poveljstvom. Npr. Generalna direkcija za upravljanje s človeškimi viri je odgovorna za celotno osebje (ne glede na barvo uniforme, od novačenja do upokojitve), ali pa Generalna direkcija za upravljanje z materialnimi viri, ki je odgovorna za celoten material (od povpraševanja, do nabave in uporabe kateregakoli

materiala – letalo, tank ...). Edinstvena sestava predstavlja modernizirano strukturo in delovanje oboroženih sil.

Kopenske sile, ki so do sedaj obsegale 65 % oboroženih sil, bodo zmanjšane za eno brigado in prerazporejene v dve operativni, lahko mehanizirani brigadi. In tako predvideva še druge izboljšave na področju tehnologije (nakup novih oklepnih vozil, novi helikopterji, nova letala, nove ladje itd.), da bo belgijska vojska resnično postala zelo mobilna in dobro opremljena (Manigart 2003, 146). Trenutno je v operativnih funkcijah zaposlenega 46 % (»teeth«) vojaškega osebja, v logistiki pa 54 % (»tail«). Strateški načrt pa si prizadeva za obrnitev teh odstotkov z racionalizacijo in reorganizacijo teh področij. V tej tranzicijski dobi (do leta 2015) naj bi sprejemali le do 2000 novih vojakov vsako leto, ki naj bi bili dodeljeni prioriteto operativnim enotam, starejši vojaki pa naj bi bili premeščeni v oskrbovalne enote. Po tej tranzicijski fazi pa naj bi se število vojakov povečalo (Manigart 2003, 143).

3.3.2.1 Rezervna sestava in njen pomen danes

V belgijski rezervni sestavi je 18.650 pripadnikov, v kopenskih silah jih je 8.500, v mornarici 1.200, v letalskih silah 1.600 in v zdravstveni službi 850. V podporni enoti jih je 4.300 ter 2.200 na poveljstvu (The Military Balance 2008).

Danes večino vojaških operacij izvršijo posebne sile za mednarodno posredovanje ali stalne sile za mednarodno sodelovanje. Na belgijskem Ministrstvu za obrambo je zaposleno tako vojaško kot civilno osebje, ki je sprejeto preko Centralnega sekretariata za nabor in opravljajo civilna dela v vojski in na ministrstvu. Čeprav je načrt iz leta 1992 predvidel večje število zaposlenih na Ministrstvu za obrambo, rezultat ni bil uspešen. Potrebni so bili ostrejši ukrepi glede razporeditve del, predvsem večje število civilnih oseb na administrativnem področju in mesta za podporo vojski, kajti s tem bi vojaško osebje nemoteno opravljalo svoje operativne naloge (Le ministère de la défense BE 2008e). Smernice za prihodnost rezervne sestave in njen čedalje večji pomen je poudaril novi obrambni minister De Crem, ki v svojem orientacijskem poročilu kjer navaja, da je potreba po vse večjem številu civilnih specialistov, ki že imajo določene izkušnje z vojsko, vedno večja (največ rezervistov je bivših častnikov ali podčastnikov) (Le ministère de la défense BE 2008f).

Naloga rezervne sestave je definirana kot:

- dopolnjevati in okrepiti enote in poveljstva v mirnodobnem času z namenom doseči višji operativni nivo v določenih situacijah, zato mora rezervna sestava imeti sposobnosti, ki jih oborožene sile nimajo oz. jih imajo premalo. Na prostovoljni bazi in v okviru svojih sposobnosti pripadnik rezervne sestave lahko:
  - sodeluje v tekočih operacijah,
  - sodeluje v operacijah, orientirane predvsem v pomoč ljudem,
  - prispeva k ohranitvi in izboljšanemu odnosu med vojaškim in civilnim sektorjem,
  - prispeva k izboljšani razpoložljivosti oboroženih sil na splošni ali posebni vpoklic.

Pripadnik rezervne sestave je lahko v mirnodobnem času vpoklican v primeru kriz (poplave, požari, in druge izredne razmere ...). V vojnem stanju pa je pripadnik vpoklican z namenom okrepitve že obstoječih bojnih enot (Le ministère de la défense BE 2008g).

3.4 POLOŽAJ BELGIJE V MEDNARODNEM OKOLJU

3.4.1 Sodelovanje Belgije z drugimi državami in njeno članstvo v mednarodnih organizacijah

Belgija je že leta 1921 ustanovila gospodarsko zvezo z Luksemburgom, kasneje je pristopila še Nizozemska in nastala je carinska unija Beneluks. Države so bile leta 1957 med soustanoviteljicami Evropske gospodarske skupnosti, ki danes predstavlja vrh Evropske unije.

Belgija je članica številnih mednarodnih organizacij, vendar se mi zdi smiselno posvetiti pozornost le nekaterim izmed njih, in sicer tistim, v katerih igra Belgija vidno oziroma aktivno vlogo.

Svoje sodelovanje s sosedomi je podkrepila 26. junija 1945 s podpisom UL OZN (Grizold 1999, 36) in posledično nastanek OZN. Med letoma 1947 in 1949 je cela vrsta dramatičnih političnih dogodkov (državni udar junija 1948 na Češkoslovaškem ter nezakonita blokada Berlina aprila istega leta) pripeljala do tega, da se je pet zahodnoevropskih držav (Belgija, Francija, Luksemburg, Nizozemska in Združeno kraljestvo) marca 1948 odločilo podpisati Bruseljsko pogodbo. Ideja je bila razviti skupni obrambni sistem in okrepitev medsebojnih vezi tako, da se bodo lahko uprle ideološkimi, političnimi in vojaškimi grožnjami njihovi varnosti. Sledila so pogajanja z ZDA

in Kanado o oblikovanju enotnega severnoatlantskega zavezništva, ki so dosegla vrhunec s podpisom Washingtonske pogodbe aprila 1949, ki je vzpostavila skupni varnostni sistem (NATO 2001, 29). Naslednji izredno pomemben korak je bilo članstvo oziroma nastanek Sveta Evrope 5. maja 1949, kjer je bil namen doseči tesnejšo povezanost med njegovimi članicami ter zaščititi in razvijati ideale in načela, ki so njihova skupna dediščina, ter pospeševati njihov gospodarski in družbeni napredek.

Leta 1951 Belgija, Zvezna republika Nemčija, Francija, Italija, Luksemburg in Nizozemska oblikujejo ESPJ (Evropsko skupnost za premog in jeklo). Leta 1957 so bile te države med soustanoviteljicami EGS (Evropske gospodarske skupnosti), ki predstavlja vrh Evropske unije. Na podlagi Rimske pogodbe, ki so jo 25. marca 1967 podpisale Belgija, Francija, Nemčija, Italija, Luksemburg in Nizozemska, pa je nastala EU, ki je gospodarski subjekt, ki zagotovi največ sredstev za države v razvoju, poleg tega pa finančno prispeva v kontekstu Bližnjega vzhoda in nameni največ sredstev za mednarodna prizadevanja.

Že od leta 1972 Belgija sodeluje v OVSE (prej KVSE), ki njej in ostalim članicam zagotavlja obsežen okvir za sodelovanje na področju človekovih pravic, temeljnih svoboščin, demokracije, vladavine prava, varnosti in gospodarskega sodelovanja.

Belgija je ena od ustanovnih članic Evropskih skupnosti in je še vedno ena tistih držav, ki so najbolj naklonjene večji stopnji integracije. V zunanjih odnosih so zanjo izjemno pomembni odnosi z bivšimi kolonijami, tj. afriškimi državami, zlasti tistimi z območja Velikih jezer centralna Afrika in Kongo, ter ostalimi državami tretjega sveta. Belgija je ena izmed tistih, ki zagotovijo največ sredstev za države v razvoju, poleg tega pa finančno prispeva v kontekstu Bližnjega vzhoda in nameni največ sredstev za mednarodna prizadevanja. Med največje trgovinske partnerice Belgije spadajo Nemčija, Nizozemska, Francija in Velika Britanija.

Belgija je članica v naslednjih večjih mednarodnih organizacij:

Benelux, Bank for International Settlements (BIS), European Organization for Nuclear Research (CERN), Euro-Atlantic Partnership Council (EAPC), European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), European Union (EU), International Confederation of Free Trade Unions (ICFTU), International Red Cross and Red Crescent Movement (ICRM), Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW), North Atlantic Treaty Organisation (NATO), United Nations (UN), United

Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (UNESCO), United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK), World Health Organisation (WHO), World Intellectual Property Organisation (WIPO), World Meteorological Organisation (WMO), World Trade Organisation (WTO) (UK EU Presidency 2005a).

3. 4. 2 Mednarodne aktivnosti belgijskih oboroženih sil

Konec hladne vojne, tehnološke spremembe in navsezadnje tudi socialno-kulturne spremembe so privedle do konca množičnih vojsk. Spremenila se je tudi njihova naloga, saj je v ospredju predvsem vzdrževanje ali krepitev miru v regijah. Take oborožene sile so manjše po obsegu, potrebujejo pa daljše usposabljanje (Manigart 2003). Te nove naloge so torej nazornega značaja. Nacionalna obramba kot ena bistvenih nalog ostaja samo še na papirju, saj v ospredje prihajajo nove multinacionalne operacije za podporo miru. Mednarodna vojaška sodelovanja potekajo v mednarodnih varnostno političnih organizacijah, kot so OZN, OVSE, NATO in EU, ki so jedro nove evropske varnostne strukture. Obrambno sodelovanje kot sestavni del odnosov mednarodnega obrambnega sodelovanja MORKBE in OS BE je usmerjeno na podpiranje belgijske varnostne in zunanje politike ter uresničevanje nacionalnih interesov.

Aktivnosti se izvajajo s ciljem nudenja podpore doseganja potrebne stopnje interoperabilnosti, v skladu s partnerskimi cilji, podpiranju razvoja dobrih sosedskih odnosov in sodelovanja ter prispevkov belgijskih naporov za mednarodno varnost preko sodelovanja v mednarodnih aktivnostih. Belgija daje izjemno prednost sodelovanju v operacijah ohranjanja miru. Je aktivni akter na mednarodni sceni. Belgijska vojska sodeluje tudi z drugimi vojskami, npr. piloti sledijo letalski formaciji v Franciji, belgijska mornarica že nekaj let sodeluje z Nizozemsko. Od leta 1990 igra pomembno vlogo v operacijah v podporo miru pod okriljem Nata in EU.

TABELA 3. 3: SODELOVANJE BELGIJE V MIROVNIH OPERACIJAH 2007

OPERACIJE	ŠT.VOJAKOV	ŠT.VOJ.OPAZ.	POLICISTI	OSTALO	SKUPAJ
EUFOR-Althea	2	0	0	0	2
EUFOR ČAD-RCA	100	0	0	0	100
FIAS	360	0	0	0	360
FINUL	364	0	0	0	364
KFOR	193	0	0	0	193
MINUS	0	5	0	0	5
MONUC	0	8	0	0	8
MPUE	0	0	3	1	4
ONUST	0	2	0	0	2
Skupaj	1019	15	3	1	1038

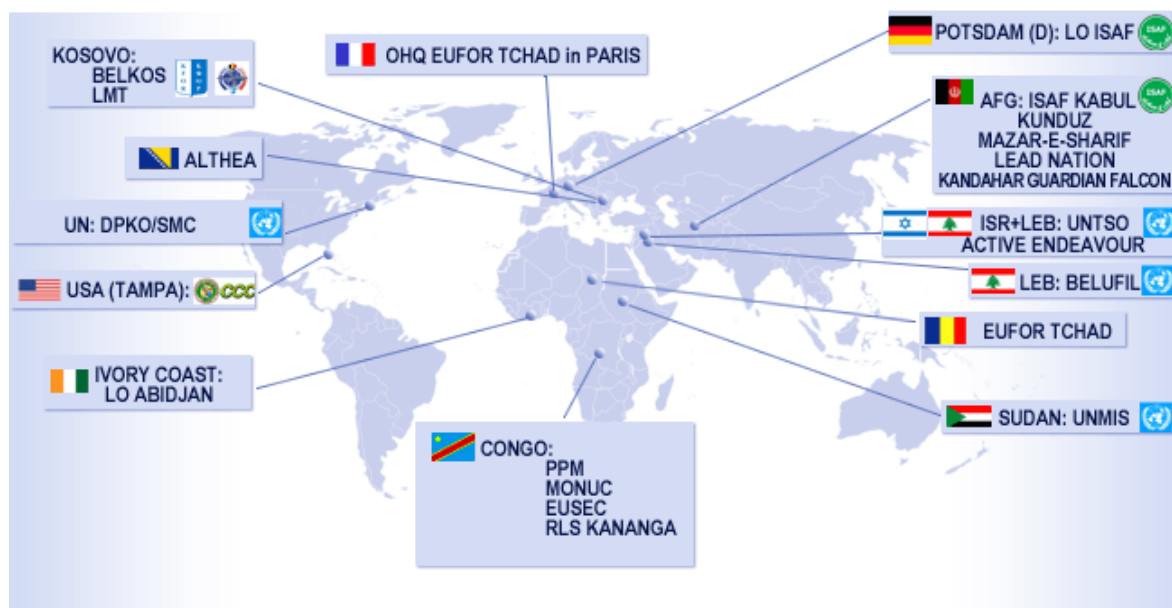
VIR: prirejeno po CERIUUM (2007a).

TABELA 3. 4: SODELOVANJE BELGIJE V MIROVNIH OPERACIJAH 2008

OPERACIJE	ŠT.VOJAKOV	ŠT.VOJ.OPAZ.	POLICISTI	OSTALO	SKUPAJ
EUFOR-Althea	2	0	0	0	2
EUFOR ČAD-RCA	100	0	0	0	100
FIAS-Afganistan	375	0	0	0	375
FINUL	358	0	0	0	358
KFOR	193	0	0	0	193
MINUS	0	4	0	0	4
MONUC	0	7	0	0	7
MPUE	0	0	4	1	5
ONUST	0	2	0	0	2
Skupaj	1028	13	4	1	1046

VIR: prirejeno po CERIUUM (2008a).

TABELA 3. 5: PRISOTNOST BELGIJSKIH OBOROŽENIH SIL PO SVETU

Vir: Le ministère de la défense BE (2008h).

V letu 2006 je v mirovnih operacijah sodelovalo 952 pripadnikov oboroženih sil Belgije, v letu 2007 jih je sodelovalo 1038, v začetku letošnjega leta jih je bilo 1046, torej je opaziti trend naraščanja, kar potrjuje dejstvo, da se Belgija izjemno zavzema za vzpostavitev miru po svetu in podpira tovrstne operacije (CERIUM 2007a).

3. 5 CIVILNA OBRAMBA

V preteklosti je sistem deloval tako, da je v primeru oboroženega spopada civilna obramba podpirala vojaško, danes pa zaradi kompleksne narave mednarodnega okolja in novih virov ogrožanja vojaška organizacija podpira civilno organizacijo. V Belgiji je velik poudarek na civilni varnosti (Direction générale sécurité civile 2008a). Naloge v okviru civilne obrambe se izvršujejo preko različnih resorjev na vseh nivojih administracije. Organizacijsko civilna obramba spada pod ministrstvo za notranje zadeve, kjer imajo na razpolago administrativne, tehnične in intervencijske službe. Za neposredno vodenje je odgovorna Generalna direkcija civilne obrambe, ki jo vodi generalni direktor. Njegove naloge so načrtovanje in koordinacija civilne obrambe, priprava služb civilne obrambe, usposabljanje kadrov, kontroliranje opreme, obveščanje prebivalstva. Belgija se je v zadnjih letih osredotočila na oblikovanje in preoblikovanje sistemskih mehanizmov kriznega načrtovanja. Glavni krizni center DGCC (Direction Générale Centre de Crise) je bil ustanovljen za podporo oz. asistenco zvezni vladi pri planiranju in medvladnem vodenju v času kriz in drugih večjih dogodkov na nacionalnem nivoju. V sodelovanju s policijo prispeva k zagotavljanju civilne varnosti s sprejemanjem in analiziranjem informacij. V primeru mednarodnega incidenta predstavlja DGCC uradno vez med belgijsko vlado in možnimi vpletenimi tujimi državami. Poleg DGCC deluje tudi Vladni koordinacijski in krizni center CGCCR (Centre Gouvernemental de Coordination et de Crise). Njegove glavne naloge so: odkrivanje, spremljanje ter proučevanje nevarnosti, obveščanje, opozarjanje, mobilizacija ter aktiviranje sredstev za zaščito in reševanje. CGCCR so v pomoč integrirane službe:

- Odbor za nacionalno-obrambne probleme CPND (Commission pour les Problemes Nationaux de Défense), ki pomaga kriznemu centru v primeru mednarodne krize na področju civilne zaščite.

- Višji inštitut za krizno planiranje ISPU (L'Institut Supérieur de Planification d'Urgence), ki ima pomembno vlogo pri uresničevanju načrtovanega, saj spodbuja oblikovanje in razpršitev informacij v kriznem upravljanju.
- Vladno telekomunikacijsko omrežje REGETEL (Réseau gouvernemental de télécommunication privé), ki je zelo pomemben element, saj je v času kriz na razpolago oblasti. REGETEL razpolaga z avtonomnimi centralami, tehničnimi avtonomnimi službami (v Bruslju tudi z avtonomnim omrežjem). Službe civilne zaščite so: policija, gasilci, rdeči križ. Splošno upravo civilne zaščite sestavljajo centralne službe: administrativni oddelek, operativni oddelek, oddelek za telekomunikacijo in informacijski razvoj, oddelek za spremljanje nevarnosti in radijske komunikacije. Poleg centralnih služb so tudi zunanje službe, in sicer Kraljeva šola za civilno zaščito v Château de Florival, urad za organizacijo in kontrolo (ti skrbijo za ureditev predpisov in njihovo kontrolo, za pomoč pri nesrečah, šolanje osebja), urad za preventivo pri požaru, urad za nakup in razvoj (pokriva tehnični in administrativni sektor), urad za proračun in računovodstvo. Stalne enote civilne obrambe so stacionirane v Brasschaatu, Crisneeju, Ghlinu in Liedekerku. Te enote so operativne 24 ur na dan, vse dni v tednu. Svojo učinkovitost dosežejo s 1.700 profesionalci in prostovoljci. Sile civilne zaščite so osnovane na prostovoljni bazi (Direction générale Sécurité civile 2008a). Od leta 2003 deluje v Belgiji služba So.1 Krizni center, ki razpolaga z enoto B-FAST (Belgian First Aid & Support Team), v pomoč turistom, popotnikom v kriznih situacijah. Njeni nalogi sta predvsem svetovanje popotnikom za varno potovanje v tujino in nudenje nujne pomoči lokalnim prebivalcem v primeru nesreč.

B-FAST enoto sestavljajo dobro izurjeni ljudje z Ministrstva za obrambo, Ministrstva za notranje zadeve, Zavoda za javno zdravstvo in Ministrstva za zunanje zadeve. B-FAST enota ni omejena zgolj na delovanje znotraj matične države, ampak je njena naloga tudi reševalna dejavnost in pomoč državam, ki zaprosijo za pomoč (Affaires étrangères 2008a). Zaradi vedno večjega števila civilnih kriz je Belgija sprejela veliko ukrepov civilnega značaja. Krizne mehanizme razvija in jih poizkuša prilagajati spremenjenim varnostnim grožnjam.

4 OBRAMBNI SISTEM FRANCIJE

4.1 MEJNIKI RAZVOJA, ORGANIZACIJSKA STRUKTURA in PRISTOJNOSTI DRŽAVNIH ORGANOV NA OBRAMBEM PODROČJU

Na razvoj in oblikovanje francoskega sistema obrambe in nacionalne varnosti so vplivali dogodki od konca 19. stoletja pa vse do konca druge svetovne vojne, predvsem stalna konfrontacija z Nemčijo (Grizold in drugi 1999, 120). Po drugi svetovni vojni se je v Franciji začelo obdobje četrte republike. To je bilo obdobje menjavanja 25 vlad (od leta 1945 do leta 1958) in boj za obstoj kolonialnega imperija. Kasneje, leta 1966, je francoska vlada ostalim članicam naznanila umik francoskega osebja iz Natovega integriranega poveljstva (Francija ostaja samo politični akter). Za Francijo se je začelo novo obdobje v izgradnji obrambnega sistema in vojske, ki je trajalo do začetka hladne vojne. V času hladne vojne je bilo mnogo dogovorov med Francijo in SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers Europe) glede načina reagiranja v primeru jedrskega spopada oziroma vojne (Nato Review 2008). V obdobju med letoma 1981 in 1991 se je zamenjalo 15 vlad, kar jasno kaže na ranljivost in nestabilnost družbe. Od takrat naprej je Francija posvetila svojo pozornost predvsem odnosom med EU in zvezo Nato na obrambnem področju. Splošna organizacija obrambnega sistema Francije se je do leta 2005 naslanjala na štiri temelje:

- kohezivnost, ki zajema celotno francosko prebivalstvo na vseh področjih življenja,
- stalnost, ki pomeni uravnoteženo delovanje v miru,
- združenost pomeni, da Francijo vodi in upravlja legalna vlada,
- decentralizacija, kar pomeni enako odgovornost centralne oblasti do vsakega dela države (Marinkovič 2006, 27).

Francoska obrambna politika mora zagotoviti institucionalno varnost, varnost državljanov in naravnih virov, na mednarodni sceni pa je njena naloga preprečitev kriz (tako na francoskem ozemlju, kot tudi v Evropi), mednarodna enakost med ljudmi, mednarodna solidarnost (aktivno sodelovanje v Natovih vojaških operacijah), evropska dimenzija (mednarodna solidarnost Francije se izraža tako v varnostni in obrambni politiki) (Le ministère de la défense FR 2008a).

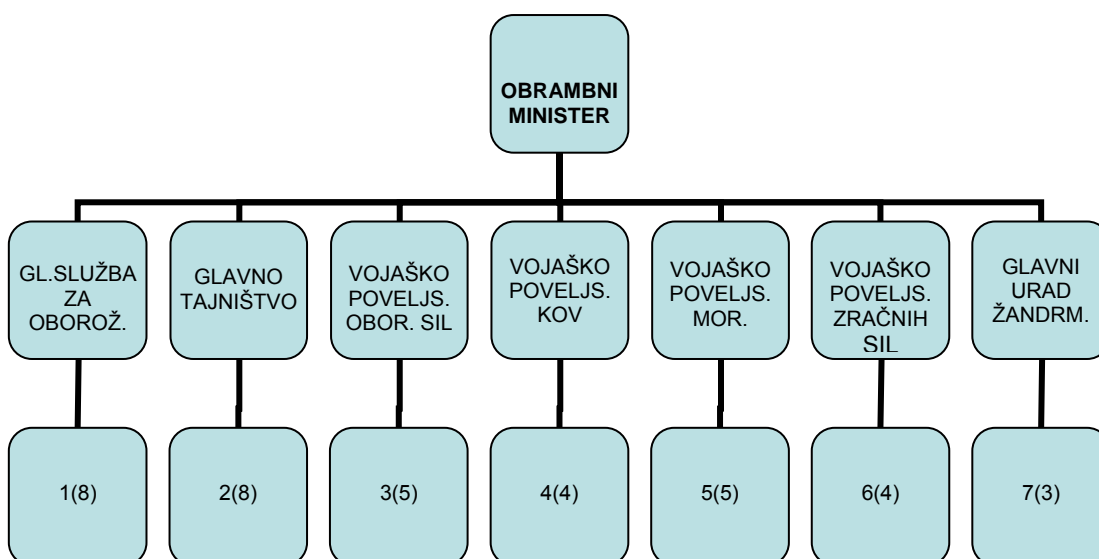
Cilji francoske obrambne politike so:

1. obramba interesov Francije-ohranitev integritete francoskega ozemlja (tudi prekomorskega), ohranitev suverenosti in zaščita populacije. Pri zaščiti se opira predvsem na svoje sile, po potrebi pa ne zanemarja možnosti zaščite v okviru skupnega evropskega obrambnega sistema (ta bi se oblikoval v okviru EU),
2. razvoj evropskega varnostnega mehanizma- preventivno preprečevanje konfliktov na evropski celini,
3. razvoj globalnega koncepta francoske obrambe-usmeritve tega koncepta so: vojaško obrambo je potrebno kombinirati z civilno in ekonomsko

(Le Livre Blanc 1994, 24-28).

Smernice francoske obrambne politike so natančneje zajete v petletnem vojaškem programu (Military programme 2003–2008), ki je drugo obdobje obrambne reforme oz. preoblikovanja obrambnega sistema Francije in naslednik programa prejšnjega obdobja (1997–2002), oba pa definirata vojaški model 2015. V tem srednjeročnem programu 2003–2008 je poudarek predvsem na reorganizaciji oboroženih sil, novih nalogah, usmeritev aktivnosti v sredozemski prostor in sodelovanje v mednarodnih operacijah (Le ministère de la défense FR 2008b).

Shema 4.1: STRUKTURA MINISTRSTVA ZA OBRAMBO REPUBLIKE FRANCIJE

1. Urad za vojaško službo, Urad za strokovno tehnično mnenje, Urad za preiskave, Urad za človeške vire, Urad za kvaliteto in razvoj, Urad za načrte, proračun in upravljanje, Urad za mednarodni razvoj, Urad za sistem OS in strategije industrije, tehnologije, sodelovanja.
2. Urad za finance, Urad za človeške vire ministrstva za obrambo, Urad za pravne zadeve, Urad za zgodovino, domovino in arhiv, Urad za status, penzione in ponovno socialno integracijo, Urad za državno službo, Služba za splošna sredstva, Glavni urad za obrambno infrastrukturo.
3. Poveljstvo za vojaško izobraževanje, Glavni urad za zdravstveno službo OS, Glavni urad za goriva v OS, Urad za infrastrukturna omrežja in informacijskih sistemov obrambe znotraj rodov OS, Interna poštna služba.
4. Urad za vojaško osebje kopenskih sil, Komisariat kopenskih sil, Glavni urad za material kopenskih sil, Finančna služba OS.
5. Urad za vojaško osebje mornarice, Komisariat mornarice, Glavni urad za podporo ladjevju, Služba za hidrografijo in oceanografijo, Služba za formacijski sistem mornarice.
6. Urad za človeške vire letalskih sil, Glavni urad za vzdrževanje, Glavni urad za aeronavtično industrijo, Glavni urad za javno upravo letalskih sil.
7. Služba za zaposlovanje in operacije, Služba za človeške vire, Služba za načrtovanje.

Vir: Prirejeno po Ministère de la défense FR (2008c).

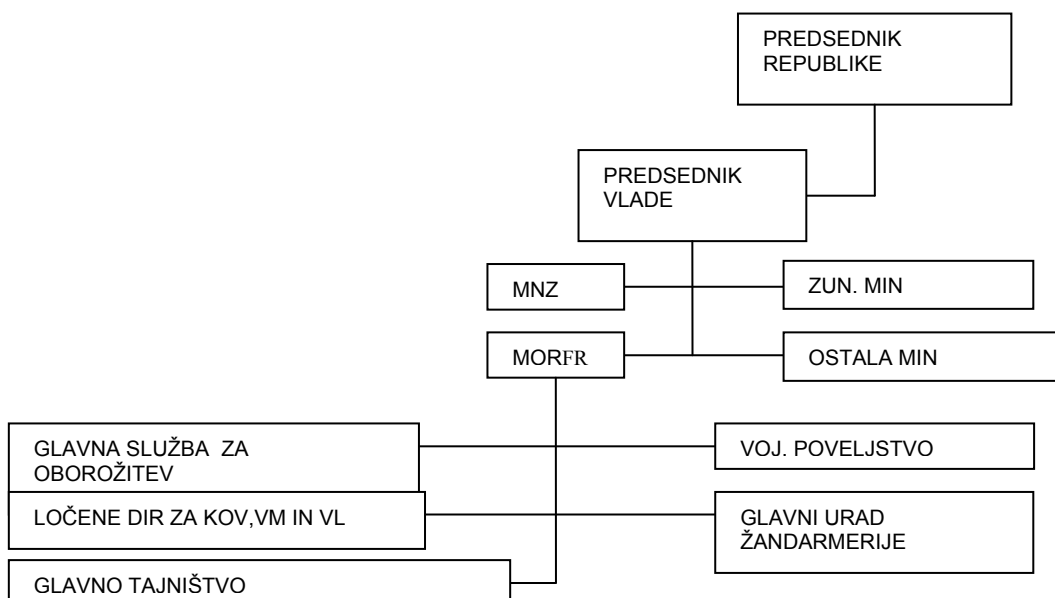
V strukturi francoskega obrambnega ministrstva predstavlja enega od pomembnejših stebrov obrambne strukture Glavna služba za oboroževanje (DGA-Délégation générale pour l'armement), ki je nosilka modernizacije oboroženih sil. Načrt modernizacije in nabave pa je jasno začrtan in opredeljen v šestletnem programu (Ministère de la défense FR 2008d).

Ključno vlogo pri nastajanju in izvajanju obrambne politike Francije imajo predsednik republike, parlament in vlada. Najpomembnejši člen znotraj obrambne politike je predsednik republike, ki je odgovoren za obstoj in nemoteno delovanje države. Kot vrhovni poveljnik lahko odredi uporabo jedrskih sil (Vie publique 2007a).

Na področju nacionalne varnosti se pristojnosti delijo na:

- predsednika republike
- svet za obrambo (sestavljajo ga predsednik vlade, zunanji minister, notranji minister, obrambni minister ter minister za gospodarstvo in finance)
- parlament
- komisija za nacionalno obrambo in oborožene sile
- komisija za zunanje zadeve in obrambo ter obveščevalno skupnost (Grizold in drugi 1999, 122-128).

Shema 4.2: ORGANIZACIJSKA STRUKTURA PRISTOJNOSTI NA PODROČJU NACIONALNE VARNOSTI

Vir: Prirejeno po Ministère de la défense (2005).

Na oblikovanje francoskega obrambnega sistema ima velik vpliv parlament s sprejemanjem zakonov. Vlada deluje kot vršilec ukrepov, ki so jih sprejela telesa, njim pa predseduje predsednik republike. Predsednik vlade je odgovoren za nacionalno obrambo in ima nadzor nad izvrševanjem ukrepov. Pri opravljanju številnih funkcij mu pomaga Glavno tajništvo za nacionalno obrambo (SGDN- Secrétariat général de la Défense Nationale), ki ga sestavljajo različni strokovnjaki: častniki, civilno-administrativni uslužbenci, diplomati, predstavniki okrožnih administracij, profesorji, inženirji, pravniki in ekonomisti.

Meje pooblastitev SGDN-ja so določene z dekretom 26. 02. 1978, kjer je zapisano, da Glavno tajništvo za nacionalno obrambo pomaga predsedniku vlade pri izvrševanju njegovih funkcij in da tudi nadzoruje vodenje obrambe. Z dovoljenjem predsednika vlade tudi koordinira vse akcije ministrstev na področju nevojaške obrambe, nadzira izvoz vojaškega materiala in prevoz zahtevne tehnologije v tuje države, preverja tudi zasnovo pravnih aktov nacionalne obrambe (Grizold in drugi 1999, 129–131). Vsak minister je odgovoren za izvajanje obrambne politike znotraj svojih pristojnosti. Minister za obrambo izvaja vojaškoobrambno politiko, ki zajema področja organizacije oboroženih sil, njihovo usposabljanje, rekrutiranje, upravljanje, oboroževanje in drugo oskrbo. Pri tem mu pomagajo: načelnik oboroženih sil, splošni delegat za oborožitev, generalni sekretar za upravo, načelniki rodov, direktor žandarmerije in direktor, odgovoren za strateške zadeve. Francosko ministrstvo za obrambo je razdeljeno na dva dela:

1. upravni (civilni); struktura je podobna strukturi ostalih ministrstev (Urad za vojaško službo, Urad za finance in gospodarstvo, Urad za občo upravo, Inšpekcija itd.),
2. vojaški, kjer so glavni odseki rodov in Glavni urad žandarmerije (glej shemo 4.1).

4. 1. 1 Jedrska politika kot element nacionalnovarnostne politike in strategije Francije

Franciji njene jedrske sile predstavljajo ključ do narodne varnosti. Njena jedrska politika temelji na jedrskem odvračanju, s strukturnega vidika jedrska politika predstavlja enega od štirih sestavnih elementov njihove obrambne strategije (t. j. odvračanje).

Bela knjiga in kasnejši vojaški programi predvidevajo uporabo jedrskega orožja v primeru ogrožanja francoskega ozemlja ali njenih državljanov. Naloga konvencionalnih sil je podpirati jedrske sile pri izvajanju njihovih nalog. Izvajanje jedrske politike se zanaša na dve zmanjšani in modernizirani komponenti :

- podmorniška komponenta (4 jedrske podmornice),
- zračna komponenta (treba rakete zrak- zemlja srednjega dosega).

(Ministère de la défense FR 2008e).

Francoska doktrina zagovarja koncept »neuporabe«, kar pomeni, da v nobenem primeru ne bo uporabila jedrskega orožja, razen če bodo ogroženi njeni vitalni interesi.

Štiri strateške funkcije francoske obrambne politike, zajete v smernicah Predsedniškega akta »Une Défense Nouvelle 1997-2015«, so:

1. odvrčanje – osnovni vidik francoske strategije ostaja jedrsko odvrčanje (vendar z drugačno vlogo po hladni vojni,
2. preprečitev – to postaja prioriteta naloga, kjer se uporabi vojaška sredstva za preprečitev potencialnih konfliktov,
3. projekcija sil – je osnovna naloga francoskih oboroženih sil oz. njihove konvencionalne komponente,
4. zaščita in varnost nacionalnega ozemlja pred novimi vrstami intenzivnih notranjih groženj (terorizem, kriminal) (Grizold in drugi 1999, 137).

Tu naloge oboroženih sil zajemajo: nadzor zračnih in pomorskih poti, podpiranje civilnih oblasti in intervencija v primeru resne krize na zahtevo civilnih oblasti.

Natove zaveznice so tradicionalno zavezane k nadzoru jedrske oborožitve, k razoroževanju in neširjenju tovrstnega orožja kot sestavnemu delu svoje varnostne politike, ki je tesno vpet v širši politični kontekst, s katerim si zavezništvu prizadeva za krepitev stabilnosti in varnosti z zniževanjem ravni oborožitve in s povečanjem vojaške preglednosti ter medsebojnega zaupanja. Poleg pogodbe o zmanjšanju strateškega orožja START I, podpisane julija 1991, in START II, podpisane januarja 1993, Pogodbe o neširjenju jedrskega orožja NPT, se je na petletni Pregledovalni konferenci NPT v New Yorku maja 2000 pet jedrskih držav, ki so tudi stalne članice Varnostnega sveta ZN (Francija, Kitajska, Rusija, ZDA in Združeno kraljestvo VB) zavezalo k »nedvoumnemu prizadevanju /.../ da se doseže popolna ukinitve jedrskih arzenalov s ciljem popolne razorožitve« (Nato 2001, 55-56).

4. 2 VOJAŠKO OBRAMBNI DOKUMENTI

Francoska obrambna politika je bila deležna številnih sprememb. Obdobje med letoma 1990 in 1998 je predstavljalo zelo intenzivno reorganizacijo francoskih oboroženih sil. Na te spremembe so vplivali predvsem trije dejavniki: propad Sovjetske Zveze, zmanjšanje vojaških izdatkov in pojav novih nalog oboroženih sil (Grizold in drugi 1999, 135). S prihodom predsednika Jacquesa Chiraca (1995) na oblast je prišlo do novih sprememb, ki so se dokaj hitro odrazile v oboroženih silah, posebej na področju jedrske politike. V obdobju hladne vojne je slonela na načelu »proporcionalnega

odvračanja sovražnika«, kar pomeni, da je grožnja z uničenjem njegovih zmogljivosti večja od njegovih koristi. Po hladni vojni se je pričela reforma jedrskih sil, zaradi pritiska javnosti, ki je obsodila jedrske poskuse (zadnji poskusi so bili 27. januarja 1996, prekinitve vseh jedrskih poskusov je Francija ratificirala) (Ministère de la défense FR 2007a).

Revizija obrambnega sistema se je začela leta 1996 na iniciativo predsednika republike z namenom prenove obrambnih možnosti v strateškem smislu in tehnološko naprednejši, kar bi državi omogočalo uspešno soočanje s prihodnjimi izzivi. Francoska obrambna politika je usmerjena z Belo knjigo, ki je kot obrambni dokument podlaga za ostalih pet vojaškoobrambnih programov («Loi de programmation Militaire» 1990–1993, 1992–1994, 1995–2000, 1997–2002, 2003–2008) in Predsednikovo iniciativo («Une Défense Nouvelle» 1997–2015). Vojaški program za obdobje 200–2008 je tipičen vojaškoobrambni dokument, v katerem so vidne sledi prejšnjega vojaškega programa in Bele knjige, ki jo v določenih tematikah posodablja (Ministère de la défense FR 2007b). Z obnovo Bele Knjige so naredili strateški načrt do leta 2010, z nekaj pomanjkljivostmi. Francija je z leti ugotovila, da nima veliko prednosti ostajati »ob strani« Natu. Njen glavni namen je bila večja participacija pri evropski obrambni identiteti. Bela knjiga je še poskušala ohraniti sistem popolnjevanja z naborom, delno kombiniran s profesionalizacijo, predvidela je reorganizacijo že obstoječih sil, tudi izboljšanje statusa civilnim uslužbencem itd., vendar so bili ti načrti preveč ambiciozni. Bela knjiga prav tako poudarja pomen jedrskega odvračanja in potrebo po posedovanju le-tega kot sredstvu opozarjanja potencialnega agresorja (Le Livre Blanc 1994). Z Belo knjigo niso predvideli zmanjšanjih t. i. strateških sil za odvračanje («Force de Frappe»), čeprav so bila v obdobju od leta 1990 do leta 1995 sredstva za te sile znatno zmanjšane in sicer z 33,1 milijarde FFr (1989) na 20 milijard FFr (1995) (Grizold in drugi 1999, 139). Bivša ministrica za obrambo M. Alliot-Marie je 1. februarja 2006 senatu pojasnila, da s finančnega stališča stroški ne presegajo dogovorjenega nivoja, danes predstavljajo manj kot 10 % celotnega obrambnega proračuna (Ministère de la défense FR 2007c).

Vendar pa nastanek novih oblik groženj samo potrjuje pomembnost štirih strateških funkcij v francoski strategiji (jedrsko odvračanje, preprečevanje potencialnih groženj, projekcija moči, zaščita in varnost nacionalnega ozemlja) in hkrati postavlja vprašanja glede možnosti uporabe tovrstnega orožja pri boju zoper terorizem.

Vojaški program 1997–2002 («Loi de programmation militaire 1997–2002») je bil začetek revizije obrambnega sistema in njegovi rezultati so naslednji:

- uspešno izvedena profesionalizacija oboroženih sil in globinsko prestrukturiranje obrambnega aparata,
- premik v smeri nove programske opreme in združitve obrambne industrije,
- poenostavitev zgradbe Evropske obrambne politike,

Do predvidenega modela oboroženih sil 2015 je treba urediti in uskladiti še kar nekaj stvari. Kljub natančni določitvi smernic obrambne reforme je treba neprestano slediti zastavljenim ciljem in jih dosledno izvajati. Za tovrstne naloge je pristojen Komite za reformo in administrativno prenovo (CRIA – »Comité pour la réforme et l'innovation administrative»), ki se sestaja enkrat mesečno za predstavitev načrta. Naloga predsednika komiteja je enkrat do dvakrat letno pripraviti bilanco dela obrambnemu ministru (Ministère de la défense FR 2007d). Narašča potreba po fleksibilnosti oboroženih sil in večji natančnosti v boju po globini, novih zaščitnih sredstvih, zato *Srednjeročni vojaški program 2003–2008* bistveno prispeva k uspešno izvedenim zastavljenim političnim ciljem, k skupni evropski obrambi (kjer naj bi Francija imela največjo vlogo). Cilj tega programa je tudi podpora v razvoju skupne evropske obrambne politike. Med evropskimi srečanji v Helsinkih decembra 1999, v Nici decembra 2000 in Laeknu decembra 2001 so določili točne cilje skupne obrambne politike. Francija je vseskozi igrala pomembno vlogo pri promoviranju teh ambicij, predvsem pa se je zavezala, da bo zagotovila zastavljene cilje (Ministère de la défense FR 2007 e).

Vojaški program 2003–2008 je trenutno aktualni srednjeročni vojaški program, zato bom izpostavila glavne tri smernice glede zmogljivost oboroženih sil:

1. Zaščita lastne avtonomije odločanja (zaščita vitalnih interesov doma in v svetu) in samostojnega delovanja v smislu proste izbire, kdaj, kako in s kom bo šla Francija v misijo oz. bo šla po potrebi vanjo sama.
2. Ohranitev vpliva v zvezah in koalicijah; kjer se razume tudi možnost prevzema vloge »leading-nation«, kar pomeni vzdrževati takšne oborožene sile, ki bodo sposobne voditi širok spekter nalog, posebej operacij visoke intenzivnosti.
3. Razviti in vzdrževati tehnološki nivo »know-how«, t. j. zagotavljati kredibilnost jedrskih sil, še posebej pa zagotoviti zmogljivosti, s katerimi se Francija lahko zaščiti pred novimi grožnjami, predvsem podpreti evropsko industrijo pri izdelavi glavnih oborožitvenih sistemov.

Vojaški program 2003–2008 je razdeljen na dva dela. V prvem delu so zajete splošne predstavitve francoske obrambne politike. Z novimi ukrepi so predvideni tudi večji stroški in potrebna realizacija številnih projektov modernizacije francoskih oboroženih sil. Dolgoročno pa je bistven model oboroženih sil 2015. Osrednji politični in geografski cilj francoski obrambni politiki predstavlja Evropa. Drugi del programa zajema področja upravljanja, tehnologije, industrije in raziskav, profesionalizacije in strukturno obrambne organizacije. Izpostavljenih je osem najpomembnejših programov glede nove posodobitvene opreme (Ministère de la défense FR 2007f).

Sistem jedrskega odvracanja – program poudarja nove generacije jedrskih raket SNLE NG No. 4, M51, ASMPA (leta 2007 na Mirage 2000N in leta 2008 na Rafalu):

1. C3R – »Poveljevanje-zveze-nadzor-obveščevalno delovanje«; program poudarja poveljevanje na strateški, taktični in operativni ravni (Sarigue NG, MINREM) in nove satelitske povezave (Syracuse III, Hélios sateliti),
2. strateška in taktična premičnost; transportna letala A400M, helikopterji NH 90, prenova helikopterjev Puma in Cougar, itd.),
3. boj po globini; program za to obdobje predvideva 57 bojnih letal Rafale, rakete dolgega dosega SCALP-EG, 10 helikopterjev »Cougar Mk 2«,
4. zračno-kopenski nadzor; modernizacija tankov Leclerc, bojnih vozil VBCI/VAC/VBL in modernizacija tankov AMX 10RC, sistem FELIN, helikopterji TIGER, rakete LRM NG, radarji COBRA, topništvo ATLAS, itd.,
5. zračno-pomorski nadzor; 2 FAA Horizon fregati, 8 Barracuda jedrskih podmornic, itd.
6. zračno-vesoljski nadzor; rakete zrak-zrak MICA, modernizacija radarja SDCA (verzija AWACS-a), rakete zemlja-zrak SAMP-T, rakete MIDE (Meteor), postaje ROLAND, radarja GIRAFE, itd.,
7. priprava in operativna »sposobnost«; vzdrževanje opreme, zaščita oboroženih sil (predvsem biološka zaščita, leta 2007 gradnja nove vojaške bolnišnice v Toulonu), raziskovalna podpora (Research and Tehnology- R&T, za izdelavo novega orožja v prihodnosti), civilna zaščita–pomembna vloga žandarmerije,zato pridobitev nove opreme tudi na tem področju, okoljevarstvo (SECOIA, itd.).

Potrebna je bila tudi posodobitev opreme in novega tipa usposabljanja, kot to zahtevajo razvite moderne vojske. Naloga vlade je zagotoviti kontinuiteto francoske obrambne politike.

4. 3 OBOROŽENE SILE

4. 3. 1 Naloge in cilji francoskih oboroženih sil

Kotnik-Dvojmoč (2002, 202) meni, da bo morala biti kljub raznovrstnim poskusom iskanja novih vlog in nalog oboroženih sil v razvitih industrijskih državah, ki se raztezajo od operacij v podporo miru prek humanitarnih operacij do različnih oblik nadnacionalnega povezovanja, da bi zagotovili vojaško mednarodno varnost, tudi v prihodnje primarna naloga oboroženih sil še vedno obramba lastne države.

S koncem hladne vojne so Natove jedrske sile enostransko ukinile načrtovane programe posodabljanja svojih jedrskih sil. Francija je objavila predčasno ukinitvev proizvodnje raket Hades. Od leta 1991 je zmanjšala tipe svojih sistemov za uporabo jedrskega orožja s šestih na dva; danes so francoske neodvisne jedrske sile sestavljene samo iz štirih podmornic, ki prevažajo podmorniške balistične rakete (SLBM), ter letala Mirage 2000N z raketami zrak-zemlja srednjega dosega (Nato 2001, 53). Marinkovič meni (2006, 88), da bo namen jedrskih sil, ki bodo ostale, politične narave – ohraniti mir in preprečevati nasilje. Zaradi vloge jedrskega orožja tveganje napada na Nato skoraj ne obstaja in je nespremenljivo. Strateška vloga francoskih oboroženih sil je zaščita državljanov, ozemlja, interesov in sodelovanje v mednarodnih operacijah v različnih zavezništvih (OZN, Nato, EU ...). Francija zelo poudarja samostojno komponento ter sodelovanje in krepitev evropske vloge.

➤ Francoske oborožene sile imajo štiri primarne naloge :

1. ohraniti vitalne interese Francije proti kakršnikoli obliki agresije,
2. prispevati k varnosti in obrambi evropskega prostora in Sredozemlja, v duhu skupne evropske obrambne politike,
3. sodelovati v akcijah v podporo miru in spoštovati mednarodno pravo,
4. zagotoviti naloge javnih služb, z okrepitevijo sredstev in organizacijami po navadi rezerviranimi civilni obrambi.

➤ Med naloge oboroženih sil spadajo tudi:

1. nadzor in opazovanje zračnih in pomorskih prihodov v Franciji,
2. podpora civilni oblasti,
3. intervencija v primeru krize in to na zahtevo civilnih oblasti.

(Ministère de la défense FR 2007g).

Poleg tradicionalnih vojaških operacij v podporo miru, za zagotavljanje mednarodne varnosti, vse bolj potrebujemo tudi ekonomske operacije v podporo miru. Konvencionalna vojaška strategija se je spremenila, v ospredje prihaja reševanje varnostnih problemov, predvsem boj proti terorizmu. Vse te spremembe se odražajo tudi v postopnem spreminjanju značilnosti Eurocorpsa, iz francosko-nemške formacije namenjeni strateški obrambi, v multinacionalno formacijo za nove naloge (Grizold in drugi 1999, 138).

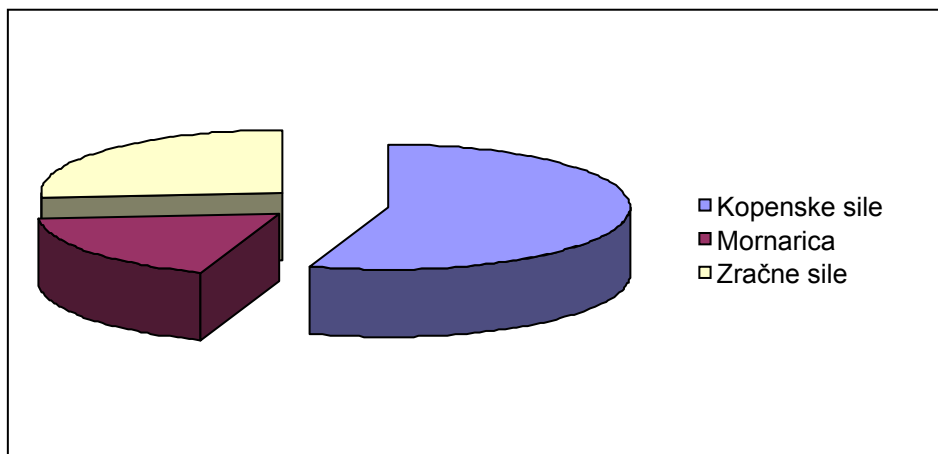
Poudarek je na modernizaciji oboroženih sil. Francoska vlada želi z razvojem številnih programov povečati interoperabilnost oboroženih sil. Francija poudarja pomembnost evropskih sil, predvsem poudarja sodelovanje z evropskimi državami in tako je npr. za zagotovitev evropske obveščevalne mreže izstrelila satelita Hélios I in Hélios II, in navsezadnje je Francija največji investitor v evropsko vesoljsko tehnologijo (Ministère de la défense FR 2007h).

4. 3. 2 Struktura francoskih oboroženih sil

Pod francosko Ministrstvo za obrambo spadajo tri avtonomne sestavine vojaških in strateških jedrskih sil:

1. Kopenska sila (133.500 pripadnikov):
  - intervencijska sila, usposobljena za hitro odzivnost na kompleksne operacije; najpogosteje intervenira v koordinaciji z ostalimi vojaškimi silami na mednarodnem področju.
2. Mornarica (43.995 pripadnikov):
  - bistvena znotraj obrambne strategije Francije, njene glavne naloge so: odvrčanje, preprečevanje oz. operativna akcija, projekcija in pomorska zaščita.
3. Zračne sile (63.600 pripadnikov) imajo tri glavne naloge:
  - a) Odvrčanje – od 1. oktobra 1964 so v stalni pripravljenosti letala z jedrskim orožjem, v primeru agresije oz. resne grožnje francoskih vitalnih interesov; sodelovanje z mornarico poveča kredibilnost uporabe jedrskega orožja,
  - b) konvencionalna zaščita državljanov in pomoč v primeru nesreč (npr. protipožarni boj),
  - c) mednarodno sodelovanje v različnih operacijah na različnih kontinentih (Ministère de la défense FR 2008f).

Shema 4.3: SESTAVINE FRANCOSKIH OBOROŽENIH SIL

Celotne oborožene sile sestavlja 254.895 pripadnikov. Strateške jedrske sile sestavlja 2.200 pripadnikov mornarice in 1.800 pripadnikov letalskih sil. Znotraj vojaškega poveljstva šteje Zdravstvena služba 8.600 zaposlenih, na poveljstvu je zaposlenih 5.200 in v paravojaških enotah je 104.275 pripadnikov (The Military Balance 2008, 118). Francija ima, kot se za evropsko velesilo spodobi, več elitnih vojaških enot. Tujska legija oz. Bratovščina belega kepija šteje približno 1.500 legionarjev, specialistov za hitro posredovanje. Druga skupina, ki sodi k obrambnemu ministrstvu, toda njeni člani so iz paravojaških policijskih enot, je enota GIGN (Groupe d'intervention de la gendarmerie nationale) in šteje približno 120 pripadnikov, njene naloge pa so protiteroristično bojevanje, reševanje talcev, varovanje pomembnih osebnosti, tvegane aretacije ipd. Vse naloge in smernice francoskih oboroženih sil so zapisane v Beli knjigi iz leta 1994 in s podrobnejšimi analizami kasneje tudi aktualizirane z Vojaškim načrtom 2003–2008.

Žandarmerija, katere pomen se je povečal in njeno novo vlogo natančno opisal program » Loi de programmation 2003–2008«, za razliko od zvrsti oboroženih sil, nima svojega odseka, ampak ima Glavni urad, na čelu katerega je direktor. Ne glede na naziv je ta Urad od 1981. leta po nalogah in odgovornosti enakovreden ostalim rodovom oboroženih sil (Ministère de la défense FR 2008g).

Po profesionalizaciji je ena izmed temeljnih nalog vojaškega programa 2003–2008 utrditev oboroženih sil. Ta vključuje tudi njihovo operativno delovanje. Tak model je bil opredeljen že v Beli knjigi 1994, vendar se je z novonastalimi grožnjami tudi sam spremenil. Utrditev oboroženih sil je odvisna od struktur ministrstva za obrambo, od

ustrezne kadrovske strukture ministrstva in strukture oboroženih sil in njene povezanosti s civilno sfero.

4. 3. 2. 1 Rezervna sestava in njen pomen danes

Po mnenju Kotnika-Dvojmoča (2002, 231) je rezervna sestava lahko v določenih primerih ne samo sredstvo za zadovoljevanje povečanih vojaških potreb, ampak tudi učinkovit instrument (notranje) politike, saj lahko predstavlja pomemben most med stalno vojsko in civilno družbo, oziroma povezujejo oborožene sile s civilnim okoljem, kar zmanjšuje možnosti politične in družbene izolacije vojske.

V Franciji so ohranili rezervno sestavo, ki temelji na prostovoljni odločitvi obveznikov in pogodbenem odnosu (za obdobje 5 let). Rezervna sestava se je od 1992–2003 precej zmanjšala. Z zakonom je 22. oktobra 1999 postala instrument komunikacije med obrambo in civilno družbo in uporabno sredstvo integrirano v oborožene sile.

Ta zakon ponazarja dva tipa struktur rezervne sestave:

- *državljska rezerva*, ki predstavlja povezovalni člen med vojaško obrambo in civilno sfero (sestavljajo jo prostovoljci, porazdeljeni glede na njihove sposobnosti in znanja, izkušnje ali njihove osebne interese; v tej rezervni sestavi ni starostnih ali fizičnih omejitev);
- *operativna rezerva*, kjer je za vojaški model 2015 predvideno 100.000 članov operativne rezerve, oziroma leta 2008 82.000 članov. Ta rezerva omogoča vojski doseči pravo rezervno sestavo strokovnjakov na najvažnejših področjih v civilno-vojaških zadevah in v zdravstvu (pogoj je francosko državljanstvo, fizična pripravljenost, nekaznovanost ... – to so pogodbeni rezervisti (Ministère de la défense FR 2008g).

Kvantitativno zmanjšanje rezerve pomeni prenos nalog na ostale strukture. Namen novega zakona (sprejet 22. oktobra 1999 in spremenjen 18. aprila 2006) je bil predvsem povečanje zmožnosti oboroženih sil in povezava med civilno in vojaško strukturo družbe. Služenje v operativni sestavi je od enega do petih let (maksimalna starost pogodbenega rezervista je 60 let). Rok za operativno pripravljenost je 90 dni. Rezervna sestava ni avtonomna sila, tu gre predvsem za individualno izpolnjevanje nalog v rednih enotah, naloge pa so lahko vojaškega ali nevojaškega tipa (pravniki, jezikoslovci) (Ministère de la défense FR 2008i).

Glavne naloge rezervne sestave so štiri:

1. zagotavljanje neprekinjenosti operacij oboroženih sil,
2. intervencija v primeru kriznih situacij,
3. doprinos strokovnjakov na redkih skupnih področjih,
4. relacija z civilno družbo – angažiranje državljanov za obrambo države.

Naloge rezervne sestave so enakovredne, pomembne in se izvršujejo pod enakimi pogoji kot naloge aktivne sestave. Bogatijo znanja oboroženih sil in prispevajo k skupni obrambi in varnosti vitalnih interesov države (Ministère de la défense FR 2008j).

4. 4 POLOŽAJ FRANCIJE V MEDNARODNEM OKOLJU

4. 4. 1 Sodelovanje Francije z drugimi državami in njeno članstvo v mednarodnih organizacijah

Zunanja politika Republike Francije zavzema poseben položaj v luči zgodovinskega razvoja francoske države. Francija si je vedno prizadevala za čim večji vpliv in položaj v celotni mednarodni skupnosti. Je stalna članica Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov (VS OZN) in je bila ena izmed glavnih pobudnic za ustanovitev Evropske skupnosti (ES). Francija si je že od konca 2. svetovne vojne prizadevala za oblikovanje samostojnih evropskih varnostno-obrambnih zmogljivosti in je to politiko trdno zastopala vse do danes. Bila je tudi med šestimi ustanovnimi članicami prve stopnje integracijskega procesa – Evropske skupnosti za premog in jeklo (ESPJ). V začetku 50. let prejšnjega stoletja je v t. i. Plevenovem načrtu (le-ta ni uspel) predlagala vzpostavitev Evropske obrambne skupnosti in nato še Evropske politične Unije. Vzroka za nastanek tega načrta so bili predvsem zaostreni odnosi med zahodom in SZ ter strah pred ponovno oborožitvijo Nemčije. Drugi poskus varnostno obrambnega povezovanja Evrope je bil v začetku 60. let, takrat neuspešni t. i. Fouchetovi načrti, kjer so se razprave o evropski obrambi umaknile do konca hladne vojne. Predlog Christiana Foucheta iz novembra 1961 je temeljil na golističnem principu »unije držav«, kajti cilj generala de Gaulla je bil izven okvirov Nata in Evropske skupnosti (ES) utrditi politično sodelovanje in usklajevanje zunanjih in obrambnih politik članic ter postaviti institucionalni okvir za francosko-nemško sodelovanje. Temu načrtu sta nasprotovali predvsem Belgija in Nizozemska, ker sta se zavzemali bodisi za nadnacionalno unijo ali

pa za vključitev Velike Britanije v pogajanja, saj bi s tem uravnotežili francosko-nemško dominacijo. Ker bi Velika Britanija lahko ogrozila položaj Francije znotraj evropskih integracij, de Gaulle na vključitev Velike Britanije ni pristal. Po propadlih Fouchetovih načrtih se je Francija usmerila na bilateralna sodelovanja, predvsem na sodelovanje z Nemčijo (Historique des relations franco-allemandes 2004a). V času hladne vojne je Nato igral ključno vlogo vojaške integracije v EU, članice ES so se usmerile na zunanje politično usklajevanje in leta 1970 z Luksemburškim oziroma Davignonovim poročilom postavile okvir za Evropsko politično sodelovanje (EPS). Francoska politika z generalom de Gaulleom je zavirala napredovanje evropskega povezovanja, predvsem se je upirala širitvi ES v Veliko Britanijo. Odstop generala leta 1969 in prihod novega predsednika Georges-a Pompidouja pa je zopet pognal tovrstna pogajanja v tek. Cilj je bil namreč oblikovati politično identiteto Evrope v povezavi s tretjimi državami in doseči določeno mero usklajenosti zunanjih politik držav članic. Vendar pa je dosledna skrb za ohranitev francoske nacionalne avtonomije tudi po odhodu generala de Gaulle ostala v ospredju francoske zunanje politike (Historique des relations franco-allemandes 2004b).

Francija je članica v naslednjih ključnih mednarodnih organizacijah:

EU, ZN (stalna članica Varnostnega sveta ZN), NATO, G8, EBRD, FAO, IMO, OECD, OSCE, WEU, WHO in v številnih drugih manjših mednarodnih organizacijah.

Francija ohranja in krepi tesne vezi z Afriko (zlasti s severom), Bližnjim vzhodom in Azijo. V Afriki se bilateralni obrambni odnosi nadaljujejo (vsaj teoretično si prizadevajo za demokratičen razvoj in boljše zaščito človekovih pravic) (Boene 2003, 105). Trije ključni elementi francoske afriške politike oz. »Francafrique« (tj. politika Francije do Afrike) so: zvestoba tradiciji obveznosti in solidarnosti, prilagoditev mehanizmov za sodelovanje in odprtost zunanje politike do celega kontinenta (Le Ministère des Affaires étrangères 2007a). »Francafrique« traja že 40 let. Predvsem leto 2005 je bilo zelo pomembno glede poglobitve odnosov z Alžirijo, Tunizijo in Marokom, kjer je cilj Francije predvsem pomoč oz. sodelovanje na področju izobraževanja, kulturnem, znanstvenem in tehnološkem, ter reševanje vprašanj glede migracij v Francijo. Na afriški celini je bila vloga Francije pomembna pri procesu tranzicije v Burundi in volitvah v Demokratični Republiki Kongo, v Sudanu, kjer je sodelovala pri urejanju konflikta v Darfurju (šlo je za humanitarno pomoč, politično in vojaško intervencijo). V Afriki imajo operacije vzdrževanja miru vojaško dimenzijo in podpirajo

tudi politični tranzicijski proces, organizacijo volitev, prestrukturiranje varnostnih sil in izgradnjo sodnega sistema. Francoska pomoč Afriki se je zadnja leta pokazala na vrhu G8 z odpravo dolga. Francija še danes opravičuje kolonializem in ohranja odnos z bivšimi kolonijami. Politika je danes svojo moč prepustila ekonomiji, saj je prišlo do privatizacije francoske politike v Afriki. Francija se trudi obdržati svoj vpliv v bivših kolonijah s promoviranjem Frankofonije (Vidic 2008).

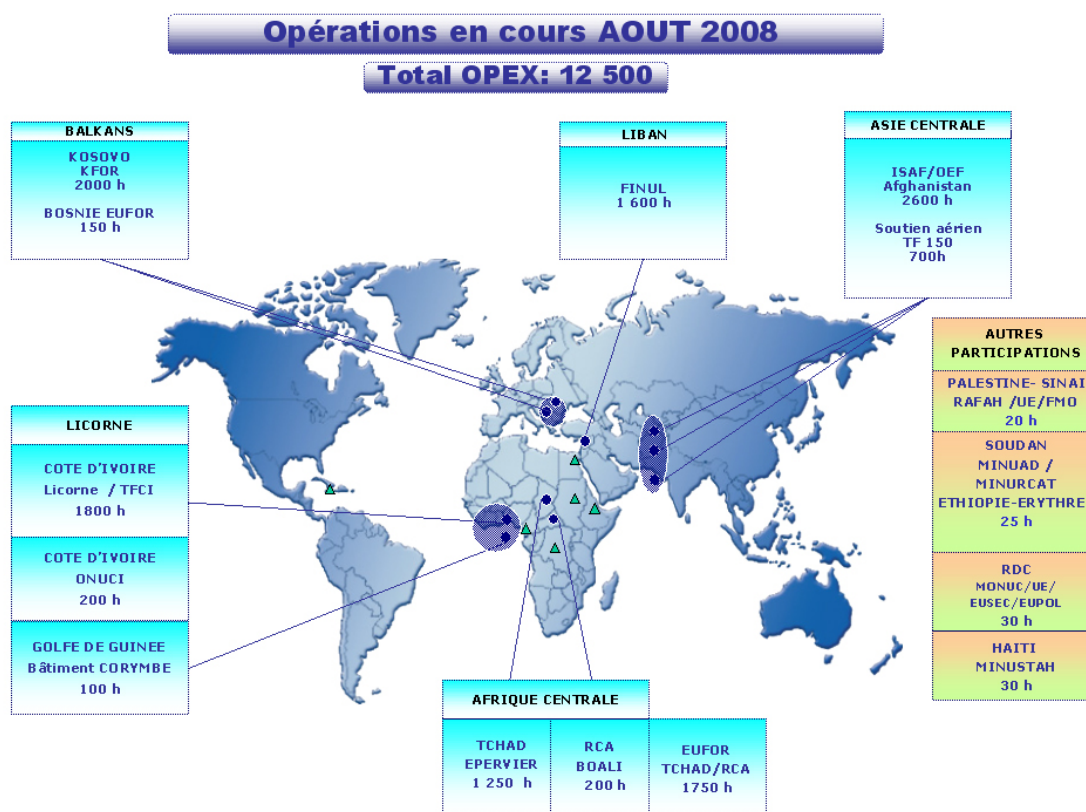
4. 4. 2 Mednarodne aktivnosti oboroženih sil

Francija je sodelovala v več večnacionalnih vojaških operacijah. Leta 1989 ustanovljena francosko-nemška brigada, ki je leta 1992 s Poročilom iz La Rochella prerasla v **EUROCORPS** – večnacionalno evropsko enoto, Nato High Readiness force in za sodelovanje odprta članicam EU, leta 2002 je postala neodvisna od Nata. Začetki segajo v leto 1993, ko sta se Francija in Nemčija odločili dati na voljo skupne enote za operacije znotraj Nata. Do leta 1996 so se pridružile še Belgija (1993), Španija (1994) in Luksemburg (1996) (Ministère de la défense FR 2008l). Eurocorps je z organizirano strukturo prilagojen novim strateškim spremembam, ki so jih prinesla hladna vojna in konflikti na Balkanu. Uspešno izvršuje naloge pri zagotavljanju miru in humanitarno pomoč, na Balkanu je Eurocorps sodeloval dvakrat, kot podpora enotam (Ministère de la défense FR 2008m). Kasneje sta bila ustanovljena še **Eurofor** (Rapid Deployment Force; francosko-italijanske-španske kopenske sile za hitro posredovanje, ki je primarno namenjena delovanju pod okriljem EU) in **Euromarfor** (European Maritime Force; mornarica, odprta vsem članicam EU in ni stalno delujoča formacija). Organizacije prikazujejo spremenjen odnos Francije do Nata, vendar pa glede sodelovanja EU z Natom pri oblikovanju SEVOP v Uniji, lahko rečem, da je bila bolj osamljena. Posledično sta spremenjeni stališči tako Francije kot Velike Britanije pripeljali do deklaracije v Saint-Maloju (decembra 1998), ki je vodila do vrha v Kölnu, kjer je EU zagnala skupno varnostno-obrambno politiko. Francija je igrala pomembno vlogo že v začetnih operacijah EU, največ vojakov je prispevala v operaciji v Makedoniji in v DR Kongu.

Aprila 2003 je Unija začela svojo prvo vojaško operacijo Concordia v Makedoniji (Francija je prispevala 175 od 380 vojakov), kjer je Francija prevzela vodilno vlogo pri

izvajanju že imenovane operacije. S to operacijo je bil prebit led med EU in Natom. Junija 2003 je na osnovi odločitve varnostnega sveta ZN Unija začela operacijo Artemis v DR Kongo (prva vojaška operacija izven Evrope), kjer je Francija prav tako prevzela poveljstvo in zagotovila štab za operativno načrtovanje ter prispevala 1200 od približno 1500 vojakov. Vsa ta dejstva kažejo na velik interes Francije za razvoj obrambne dimenzije EU. Aktivno delovanje žandarmerije v civilni in vojaški sferi prikazuje tudi pogosto sodelovanje častnikov in podčastnikov v UNPROFOR-ju v bivši Jugoslaviji in v UNPA-ju v Kambodži. V obeh primerih ima vojaško vlogo (kot npr. vojaška policija za francoske vojake), pa tudi civilno (nadzor nad spoštovanjem človekovih pravic s strani lokalnih policistov).

Shema 4.4: PRISOTNOST FRANCOSKIH OBOROŽENIH SIL PO SVETU

Vir: prirejeno po Ministère de la défense FR (2008k).

TABELA 4.5: SODELOVANJE FRANCIJE V MIROVNIH OPERACIJAH 2007

OPERACIJE	ŠT.VOJAKOV	ŠT.VOJ.OPAZ.	POLICISTI	OSTALO	SKUPAJ
EUFOR-Althea	131	0	0	0	131
EUFOR ČAD-RCA	2000	0	0	0	2000
FIAS	1430	0	0	0	1430
FINUL	1605	0	0	0	1605
FMO	18	0	0	0	18
KFOR	2269	0	0	0	2269
MINUAD	2	0	0	0	2
MINUEE	0	1	0	0	1
MINUK	0	0	51	0	51
MINUL	1	0	0	0	1
MINURCAT	0	0	8	0	8
MINURSO	0	13	0	0	13
MINUSTAH	2	0	58	0	60
MONUC	0	5	9	0	14
MONUG	0	3	0	0	3
MPUE	0	0	22	2	24
ONUCI	183	2	10		195
ONUST	0	2	0	0	2
Skupaj	7641	15	3	1	7827

VIR: prirejeno po CERIUM (2007b).

TABELA 4.6: SODELOVANJE FRANCIJE V MIROVNIH OPERACIJAH 2008

OPERACIJE	ŠT.VOJAKOV	ŠT.VOJ.OPAZ.	POLICISTI	OSTALO	SKUPAJ
EUFOR-Althea	100	0	0	0	100
RCA- EUPOL	0	0	3	0	3
EUFOR ČAD-RCA	2000	0	0	0	2000
FIAS-Afganistan	1670	0	0	0	1670
FINUL	1626	0	0	0	1626
FMO	18	0	0	0	18
KFOR	2269	0	0	0	2269
MINUAD	2	0	0	0	2
MINUEE	0	1	0	0	1
MINUK	0	0	35	0	35
MINUL	1	0	0	0	1
MINURCAT	0	0	18	0	18
MINURSO	0	14	0	0	14
MINUSTAH	2	0	64	0	66
MONUC	0	4	9	0	13
MONUG	0	3	0	0	3
MPUE	0	0	18	2	20
ONUCI	181	2	10	0	193
ONUST	0	2	0	0	2
Skupaj	7869	26	157	2	8054

VIR: prirejeno po CERIUM (2007b).

4. 4. 3 Naloge in cilji francoske žandarmerije

Žandarmerija je vojaška organizacija, ki je zadolžena za opravljanje splošnih policijskih dolžnosti. Od regularnih policijskih sil se tako loči, da je zmožna opravljati vojaške naloge in obratno. Francoska žandarmerija nima civilnega statusa, kar pomeni, da se ni združila s policijskimi organizacijami, kot je to storila Belgija (belgijska žandarmerija je leta 1991 dobila civilni status in leta 2001 se je združila z zvezno policijo Belgije). Žandarmerija se od vojaške policije razlikuje po tem, da ima pristojnosti tudi nad civilisti, medtem ko je vojaška policija zadolžena le nad vojaštvom.

GIGN (Groupe d'Intervention de la Gendarmerie Nationale) je francoska specialna enota oz. interventna skupina državne žandarmerije, sestavljena iz 5 častnikov in 85 podčastnikov. Ta enota je bila ustanovljena leta 1973, uradno pa je začela delovati 1. marca 1974 (Ministère de la défense FR 2008n). V mirnodobnem času je več kot polovica aktivnosti posvečena izvrševanju in usklajevanju z nalogami policije: varovanje življenj, osebne varnosti in premoženja ljudi; vzdrževanje javnega reda, nadzorovanje in urejanje prometa, varovanje določenih oseb, organov, objektov in okolišev, preprečuje in odkriva kazniva dejanja in prekrške. Od leta 1990 je prioriteta naloga francoske žandarmerije preiskovanje kriminalitete. Leta 1999 je ustanovila Brigade za preiskovanje kriminalitete mladih BPDJ («Les Brigades de prévention de la délinquance juvénile»). Žandarmerijo predstavlja 100.000 aktivnih pripadnikov in 40.000 rezervistov, je usposobljena in pripravljena na vse oblike nalog v spektru »mir–kriza–vojna« (Ministère de la défense FR 2008o). Francoska žandarmerija ima zelo pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti, kar nakazuje njena vključitev v vse štiri strateške funkcije francoske obrambne politike :

1. odvracanje – vladni nadzor nad vojsko in jedrskimi sistemi,
2. preprečitev – pomoč pri proučevanju, poučevanju in informiranju,
3. zaščita in varnost – boj proti terorizmu, varovanje kriznih točk, pri čemer uporablja svojo intervencijsko silo GIGN,
4. razpršitev sil – sodeluje pri zagotavljanju varnosti francoskih interesov v tujini, kjer ravno žandarmerija predstavlja pomemben del pri kriznem upravljanju in vodenju.

Ravno sodelovanje v operacijah ohranjanja in ponovnega vzpostavljanja miru je zaznamovalo udeleževanje **EUROGENDFOR** ali **FGE** («Force de Gendarmerie Européenne»), ki je delovala že pod vodstvom OZN, Nata (Albanija, Haiti, Libanon, Kosovo ...) in EU.

Evropska žandarmerija je bila ustanovljena 17. septembra 2004 s podpisom obrambnih ministrov držav Španije, Italije, Portugalske, Nizozemske in Francije v Noordwijku na Nizozemskem, ki so postale operativne leta 2005. Prva skupna vaja je potekala od 15. do 17. junija 2005 v Dordogno. EUROGENDFOR je sodobna in usposobljena enota, ki lahko intervenira v različnih fazah kriz, njena kvaliteta je hitra odzivnost (v roku 30 dni). Te sile naj bi opravljale vse policijske naloge na kriznih žariščih skladno s sklepi Evropskega sveta v Nici (7. in 9. december 2000) – naloge nadomeščanja in/ali podpora lokalni policiji (Ministère de la défense FR 2008p).

4. 5 CIVILNA OBRAMBA

Malešič (1994, 73) pravi, da »v državah, ki imajo jedrsko orožje ali imajo zaveznico državo s tovrstnim orožjem, je načeloma manj možnosti za razvoj obsežnega programa civilne obrambe, saj po eni strani verjamejo v možnost odvratanja, po drugi strani pa so skeptične glede možnosti civilno obrambnega programa«. Civilna obramba ima velik pomen v francoski strukturi. Njene naloge so jasno določene, prav tako organizacijska sestava in regionalno delovanje. Kot celotna francoska vojaška obramba je tudi civilna pod pristojnostjo najvišjih državnih organov: predsednika republike, parlamenta in vlade. Za operativno upravljanje na državni ravni je pristojen minister in Ministrstvo za notranje zadeve, ki morebitna vprašanja razrešuje s sodelovanjem obrambnega ministra, ministra za gospodarstvo in finance. Na področju civilne obrambe razpolaga z lastnimi organi: Glavna uprava nacionalne policije in Uprava za obrambo in civilno zaščito (varnost)- tehnična inšpekcija civilne zaščite nadzira vse službe civilne zaščite (Grizold in drugi 1999, 133). Znotraj civilne obrambe ima pomembno vlogo Odbor za strateške zadeve »DAS« (»Délégation aux affaires stratégiques«) s svojimi štirimi nalogami:

- a) sodelovanje pri mednarodnih pogajanjih (oblikovanje evropske varnostne identitete, razoroževanje, bilateralni sporazumi itd.),
- b) krizno vodenje in upravljanje (DAS analizira krizne situacije),
- c) obrambno planiranje (tesno sodelovanje z DGA »Délégation Générale d'Armement«),
- č) nadzor nad oboroževanjem (Ministère de la défense FR 2007i).

Ko govorimo o civilni obrambi v Franciji, bi lahko njene naloge strnili na slednja področja:

1. poskrbeti za varnost oblasti in javne uprave,
2. zagotoviti splošno varnost ozemlja (kar zadeva javni red),
3. zaščititi organizacije, instalacije ali civilna sredstva, ki zagotavljajo vzdrževanje nepogrešljivih dejavnosti v obrambi in v življenju populacije,
4. preventivno ukrepati, za popolno zagotovitev civilne varnosti in zaščititi ljudstvo,
5. obdržati in okrepiti voljo do odpora ljudstva proti agresijam.

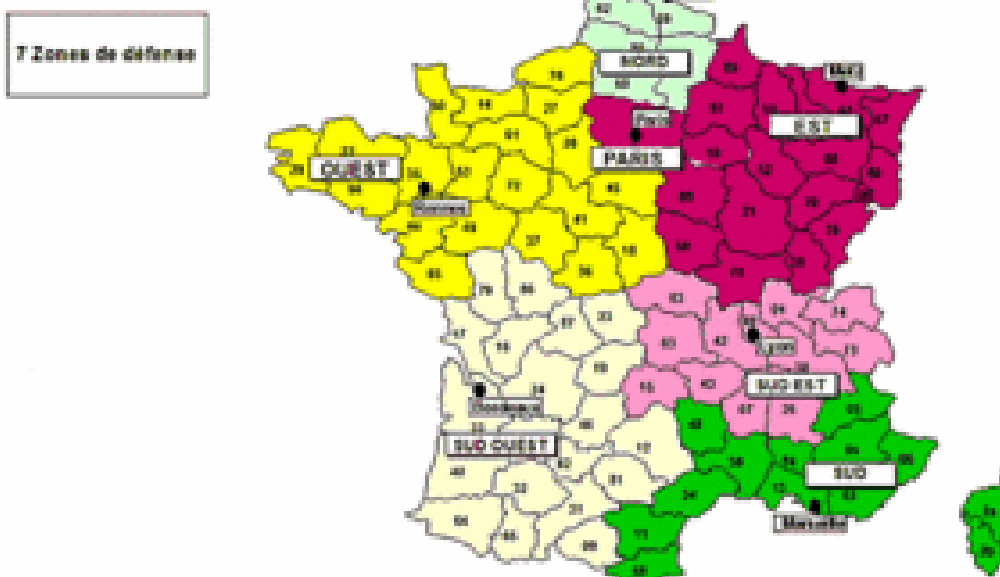
Za zagotavljanje teh nalog ima civilna obramba na razpolago sile, ki so Korpus civilne zaščite, kamor spadajo vsi organi upravljanja civilne zaščite (štabi civilne zaščite na vseh ravneh), splošne in specializirane sile. Specializirane sile sestavljajo tako civilisti kot vojaki, usposablja pa jih: centri za zaščito ljudstva; departmajske in regionalne čete za evakuacijo, ki jih sestavljajo civilisti; helikopterska brigada z bazo v predelu Marinom; stalne vojaške enote za zaščito ljudstva, in druge specializirane enote, v kateri so z vojaki. Ravni organiziranja civilne obrambe in naloge so zelo specifične. Teritorialna organizacija francoske obrambe (OTIAD – »Organisation Territoriale Interarmées de Défense«) je zasnovana na načelu povezanosti civilnih in vojaških struktur. Teritorialne sile civilne obrambe so organizirane na treh ravneh, in sicer:

1. *departmajska raven* – je osnovna in na njej sloni celotno izvajanje civilne obrambe,
2. *okrožna raven* – vodi jo predstavnik okrožja,
3. *območna raven* – vodi jo predstavnik območja, ki je zelo pomembna oseba v sestavi civilne in vojaške obrambe, ker je zastopnik vseh ministrov in zagotavlja uskladitev priprav in izvajanje vseh delov civilne obrambe. Njegova pooblastila lahko razširi predsednik republike, ko gre za vprašanje varnosti države (bodisi v celotnem območju, ali samo v določenem okrožju) (Ministère de la défense FR 2008r).

Pri delovanju ima predstavnik območja tri pomožne organe za civilno obrambo:

Območni obrambni komite (posvetovalna vloga), Območni generalni sekretariat (je stalni organ, ki pripravlja nevojaške obrambne načrte) in Operativni obrambni center (ki se organizira v primeru kriz). Celotno ozemlje Francije je razdeljeno na 7 obrambnih območij, 22 okrožij in 95 departmajev.

ZONES INTERARMEES DE DEFENSE

Vir: Ministère de la défense FR (2008r).

Značilnost večine kriz je, da delujejo prek nacionalnih meja, kar zahteva učinkovito sodelovanje držav pri odpravljanju vzrokov in posledic kriz (Malešič 2004, 13). Predvsem pa je potrebna organiziranost znotraj države same, kar Francija jasno nakazuje z lastnim primerom, saj so naloge v določenih primerih jasno določene za vse akterje. Malešič (2004, 14) še pravi, da se na krizo tesno navezuje fenomen kriznega upravljanja in vodenja, pri čemer slednje lahko definiramo kot oblikovanje postopkov, dogovorov in odločitev, ki vplivajo na potek krize in obsega organizacijo, priprave, ukrepe in razporeditev virov za njeno obvladovanje. Pri obvladovanju tovrstnih težav igra pomembno vlogo tudi SGDN («Secrétariat Générale de la Défense National»), ki koordinira civilne in gospodarske obrambne aktivnosti in to spada med njene nevojaške obrambne aktivnosti. V sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve se izvajajo naloge širokega spektra vodenja in koordinacije z upravama, ki sta odgovorni za preventivo in izvedbo pomožnih nalog, ki so potrebne za zaščito ljudi. V tesnem sodelovanju z Ministrstvom za gospodarska vprašanja, ki je odgovorno za gospodarsko obrambo, SGDN zagotavlja dostopnost resursov in opreme po celem nacionalnem ozemlju. Sodeluje tudi pri modernizaciji medministrskega sistema (Grizold in drugi 1999, 129–131).

Zaradi novih oblik groženj pomen civilne obrambe narašča, poleg tega francoska obramba poudarja pomen gospodarske obrambe, ki z vojaško in civilno obrambo predstavlja enega od treh stebrov državne obrambe. Njeno pripravo in izvajanje je v rokah ministra za gospodarstvo in finance. Kot gospodarska obramba je predvsem razumljena možnost funkcioniranja gospodarstva v vojnih razmerah (Le Livre Blanc 1994).

5 PRIMERJALNA ANALIZA obrambnih sistemov Belgije in Francije

Vsaka družba ima številne potrebe in cilje, ki jih skuša z organiziranim družbenim sistemom tudi izpolnjevati. Vsak tak sistem ima specifične funkcije, kjer pa je najpomembnejša zagotovitev varnosti, ki je osnova za delovanje vsakega sistema. Potreba po varnosti je posledično pripeljala do ustanovitve nacionalnovarnostnega sistema, ki se mora vseskozi prilagajati številnim dejavnikom. Po končanem obdobju bipolarizma, spremenjeni geostrateški in vojaškopolitični situaciji v Evropi ter ob nastajanju nove evropske varnostne strukture sta Belgija in Francija preoblikovali svoja obrambna sistema v skladu s finančnimi zmožnostmi in lastnimi merili.

Geostrateške značilnosti

Belgija, majhna zahodnoevropska država, ustanovna članica EU je sedaj središče skupnosti že sedemindvajsetih držav. Belgija kot ena prvih industrializiranih držav, njena bogatejša regija je Flandrija, je glede na koncentracijo visokih tehnologij in raziskovalnih inštitutov ena od treh vodilnih evropskih regij. Poleg Luksemburga in Irske je med razvitimi državami najbolj izvozno usmerjena. Ena izmed njenih sosednih držav, Francija, (tudi ustanovna članica EU) je s svojo znamenito obliko šestkotnika po površini skoraj 18-krat večja od Belgije.

Francija je šesto najmočnejše gospodarstvo na svetu in drugo najmočnejše v EU. K Franciji sodijo tudi čezmorski departmaji in ozemlja: Francoska Gvajana, Guadeloupe, Martinique in Réunion (skupaj meri 674.843 km² površine). Obema državam je skupni

uradni jezik – francoščina. V Belgiji so trije uradni jeziki, torej poleg francoskega še flamski in nemški. Francija je regionalno jezikovno zelo barvita, saj ima kar šest regionalnih jezikov: nemški, flamski, bretonski, okcitanski, baskovski in korziški. Kljub dejstvu, da je v Franciji 6-krat večje število prebivalcev, je zanimiv podatek gostota poseljenosti – belgijska je 3-krat večja od francoske gostote poseljenosti prebivalca na km². Belgija je izjemno gosto naseljena, v mestih živi kar 97 % prebivalcev. Belgija je od sredine devetdesetih let do začetka tega tisočletja beležila dokaj visoko gospodarsko rast, ki je v povprečju preseгла 3 % letno, pozneje pa je znašala povprečno 1,4 % na leto. Francoska gospodarska rast je počasnejša od večine razvitih držav v EU, vendar je po višini izvoza blaga četrta največja izvoznica.

Danes so mednarodne trgovske povezave za Belgijo izrednega pomena, predvsem znotraj EU. Gospodarski kazalci so med regijami različni, saj je večina izvoznih artiklov proizvedena v flamskem delu države. Danes se med vodilne industrijske sektorje uvrščajo s proizvodnjo jekla, predelavo kovin, kemijsko industrijo in elektroniko. Njene najpomembnejše zunanjetrgovinske partnerice so predvsem Francija, Nizozemska in Nemčija.

Zelo pomembno panogo v Franciji predstavlja kmetijstvo, saj 23 % kmetijskih pridelkov EU prihaja prav iz Francije. Največje deleže med kmetijskimi pridelki prinašajo vino, mleko, govedina in žitarice. Pomembno vlogo imata tudi jedrska energija in hidroenergija, medtem ko premogovništvo izgublja svoj pomen (zaradi pomanjkanja zalog premoga in železove rude v Loreni). Francija podpira skupno kmetijsko politiko EU. Skoraj tri četrtine energije pridobivajo v jedrskih elektrarnah. Francija je med vodilnimi državami v jeklarstvu, avtomobilski in letalski industriji. Med industrijskimi panogami so najmočnejše gradbeništvo, kemijska industrija in gumarska industrija, farmacevtska in oborožitvena industrija.

Danes je prednostna predvsem hitro razvijajoča se tehnologija. Med t. i. prestižne panoge spada izdelovanje parfumov in visoka moda. Njeni glavni trgovski partnerji so države članice EU (enako velja za Belgijo) in ZDA. Francija je država, ki predstavlja enega od centrov svetovne gospodarske moči. Ima številne močne in velike banke ter sedeže mnogih nacionalnih družb, ki jim prinašajo pomembne dohodke. V zadnjih desetletjih so v Franciji potekali valovi privatizacije in tako je veliko podjetij prešlo v zasebne roke.

TABELA 5. 1: STRUKTURNI PODATKI BELGIJE IN FRANCIJE

	BELGIJA	FRANCIJA
1. Geografske značilnosti:		
površina (1000 km ²)	30,5	547
Prebivalstvo	10,5	63,4
gostota prebivalstva na km ²	339,4	109
	BELGIJA	FRANCIJA
2. Gospodarstvo:		
BDP (mrd €)	325 (2007)	1.86(2007)
BDP na preb. (€)	32.850 (2007)	32.106 (2007)
obrambni izdatki(mrd €)	3.69 (2007)	42.5 (2007)
obrambni proračun (mrd €)	2.75 (2007)	36.2 (2007)
inflacija	2.6 % (2007)	1.9 % (2007)

Vir: prirejeno po Evropski parlament in The Military Balance (2008).

TABELA 5. 2: PREBIVALSTVO

BELGIJA	Vera: 75 % katolikov, 25 % protestantov in ostali.
	40 % prebivalcev živi v trikotniku Antwerpen, Bruselj in Gent.
	Glede na gostoto prebivalstva na m ² je med državami na 2. mestu.
FRANCIJA	Vera: 90 % katolikov, 2 % protestantov, 1 % Židov, 1 % muslimanov in 6 % neopredeljenih.
	V Parizu živi 15 % prebivalstva.
	Sodi med najredkeje poseljene države.

Vir: prirejeno po Evropski parlament (2008).

Belgija je znana po dvojezičnosti po eni strani predstavlja tisto pozitivno stran, kjer se meje rušijo, po drugi strani pa ostaja kulturna razdelitev in nasprotovanje zaradi le-te še večja kot nekoč. Država se deli na S– flamski del in J– frankofonski del. To stičišče romanskega in germanskega jezika ustvarja očitno jezikovno težavo, ki zrcali globoke razredne in ekonomske razdelitve. Razcep med flamsko Flandrijo in Francosko Valonijo vpliva na vsak vidik delovnega in socialnega življenja. Šole, politične stranke, literatura, kultura, skratka vse dejavnosti/ institucije so razdeljene na jezikovno mejo. Posledično se je Belgija v letu 2007 soočila z resno krizo, saj so se pojavili dvomi o

zmožnosti preživetja te večnacionalne države. V času brezvladja so se najuglednejši flamski lastniki kapitala in menedžerji zavzemali za večjo decentralizacijo v državi.

Tudi vse večje politične stranke, kot so krščansko-demokratska stranka, socialdemokratska in liberalna, so razdeljene na flamsko in valonsko vejo, pri čemer je vsaka izmed njiju de facto samostojna.

Francija sicer te dvojnosti nima, vendar se sooča s podobnimi težavami. Francija se spopada s problemom vključevanja etničnih skupin v francosko družbo. V Franciji je veliko priseljencev različnih veroizpovedi. Enemu od takih primerov soočanja z neuspelo politiko proti fenomenu izključenosti iz družbe smo bili priča v preteklosti, ko je Francija doživljala najhujše nemire prav v naseljih priseljencev. Ti nemiri niso ostali samo na področju Francije, temveč so se širili tudi po drugih evropskih državah (Nemčija, Belgija ...).

Državi tesno sodelujeta med seboj tako na gospodarskem kot tudi na političnem področju. Belgijci so tradicionalno gledano narod trgovcev, saj je bila Belgija ena prvih industrijskih držav v Evropi. Do druge svetovne vojne je bila zelo odvisna od gospodarske izmenjave s Kongom (svojo takratno afriško kolonijo).

Državna ureditev

TABELA 5.3: DRŽAVNA UREDITEV BELGIJE IN FRANCIJE

	<i>Državna ureditev</i>
Belgija	Kraljevina Belgija je ustavna monarhija in zvezna parlamentarna država (od leta 1830). Vodi jo kralj, ki ima formalno izvršno oblast, predvsem reprezentativne naloge in imenuje ministre. Ministrski predsednik in vlada sta odgovorna dvodomnemu parlamentu. Vlado sestavlja max. 15 ministrov, ki tvorijo Ministrski svet, le-tega pa vodi Ministrski predsednik. Na zvezni ravni je zakonodajno telo Spodnji dom (150 poslancev), ki so izvoljeni na neposrednih volitvah po proporcionalnem ključu. Na zvezni ravni deluje še Senat. Belgija ima tri zvezne enote: flamsko, valonsko, bruseljsko z okolico. Flamska in valonska regija sta razdeljeni vsaka še na 5 provinc. Na področju kulture se država deli na 3 skupnosti: nemško, nizozemsko in francosko govorečo.

Francija	<p>Temeljno načelo ustave je, da je Francija nedeljiva, laična, demokratična in socialna država. Poudarjeno je mesto izvršilne oblasti, ki jo ima predsednik države. Največja značilnost ustave (1958) je, da je sicer obdržala parlamentarni sistem obenem pa močno okrepila položaj šefa države, da je ustvarila novo obliko organizacije državne oblasti, imenovane podpredsedniški oz. parlamentarno-predsedniški sistem.</p> <p>Predsednik ima izjemen položaj, postavljen je nad parlament (dvodomen) in vlado. Parlament sestavljata Nacionalna skupščina in Senat. Poslanci so izvoljeni neposredno, senatorji posredno. Predsednik republike določi predsednika vlade in načeluje Svetu ministrov. Posebnost je, da ministri ne morejo biti člani parlamenta. Razdeljena je na 22 regij. Država je bila skozi zgodovino centralizirana, danes pa postopoma stopa proti decentralizaciji.</p>
-----------------	---

Viri: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2006c) in Le ministère de la défense FR (2005).

Državni ureditvi Belgije in Francije se razlikujeta. V Franciji se srečamo s sistemom, ki je poseben in ga imenujem podpredsedniški sistem, kjer ima predsednik republike izjemen položaj. Belgija pa ima prav tako svojevrsten sistem, saj govorimo o zvezni parlamentarni državi in ustavni monarhiji. V Belgiji gre za večstopenjsko ureditev države, kar pomeni kompleksnost urejanja lokalnih zadev. Na področju kulture in izobraževanja ima tri skupnosti: nemško, nizozemsko in francosko. Ima tri zvezne enote z lastnimi izvršilnimi organi. Izvršilno oblast v Franciji ima predsednik države. V preteklosti je bila država centralizirana, sedaj pa je opaziti tendenco k postopnemu prehajanju proti decentralizaciji. Francija je razdeljena na 22 regij. Vlada je vezana predvsem na predsednika in ne na parlament, kot je to praksa v Belgiji. Posebnost francoske ureditve je tudi ta, da ministri ne morejo biti člani parlamenta.

Obrambna politika

TABELA 5.4: TEMELJNA NAČELA IN SMERNICE OBRAMBNIH POLITIK

Belgija	<ol style="list-style-type: none"> 1. zagotavljanje kolektivne obrambe; 2. zagotavljanje nacionalnih interesov v okviru varnostnega okolja in mednarodne stabilnosti (zagotavljanje ekonomske, prehrabene, sanitarne, ekološke, osebne, socialne in politične varnosti; 3. poudarek je na medsektorskem sodelovanju na ministrstvih; 4. razvoj strategije za uspešno sodelovanje za zaščito individualnih in kolektivnih interesov; 5. sodelovanje pri gradnji trdne skupne evropske obrambe; 6. tesno sodelovanje z Natom in EU; 7. doseči objektivnost in transparentnost – pametna razpršitev proračunskih sredstev; 8. v letu 2009 prevzeti poveljstvo EUBG in sodelovanje v silah NRF.
Francija	<ol style="list-style-type: none"> 1. zagotavljanje kohezivnosti, ki zajema celotno francosko prebivalstvo na vseh področjih življenja; 2. zagotavljanje stalnosti, ki pomeni uravnoteženo delovanje v miru, preprečevanje kriz, dopolnilno sodelovanje z EU in Natom (upoštevanje treh načel: popolna neodvisnost francoskih jedrskih sil, svoboda fr. mnenja in stalna svoboda odločanja); 3. zagotavljati institucionalno varnost, varnost državljanov in naravnih virov; 4. sodelovati pri nadaljnjem razvoju evropskega varnostnega mehanizma – preventivno preprečevanje konfliktov; 5. razvoj globalnega koncepta fr. obrambe (kombiniranje vojaške obrambe s civilno in ekonomsko obrambo); 6. reorganizacija OS, nove naloge – usmeritev aktivnosti v sredozemski prostor in poglobitev sodelovanja na področju mednarodnega sodelovanja v operacijah v podporo in ohranjanja miru; 7. jedrska politika.

Viri: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2008c) in Le ministère de la défense FR (2007a).

Glavna in obema državam skupna prioriteta obrambne politike je obramba ozemlja, državljanov in zaščita nacionalnih interesov. Ostale ključne značilnosti obrambnih politik obravnavanih držav, ki so si zelo podobne, so: racionalno načrtovanje in upravljanje z obrambnimi viri in v okviru proračunskih sredstev, nadaljevanje sodelovanja v mednarodnih operacijah v podporo in ohranjanju miru, sodelovanje v mednarodni in regionalni stabilnosti in varnosti, nadaljevanje reforme obrambnih sistemov, kolektivna obramba in poglobljanje partnerskih odnosov. Iz navedenega lahko sklepamo, da ni večjih razlik v smernicah obrambne politike obravnavanih držav. Značilnost Francije je v njeni nameri tesnejšega sodelovanja z Natom, vendar pod določenimi pogoji. V Franciji pomemben element nacionalnovarnostne politike in strategije predstavljajo njene jedrske sile z nalogami: nadzor zračnih in pomorskih poti,

podpora civilni oblasti in intervencija v primeru krize. Francija je s svojo koncepcijo za primer vojne verjetno najbolj toga izmed vseh jedrskih velesil, saj se v glavnem zanaša na odvračalni učinek svojega jedrskega orožja (v miru igra civilna obramba pomembno vlogo). Francija je od leta 1991 zmanjšala svoje jedrsko orožje, danes njene neodvisne jedrske sile predstavljajo 4 podmornice ter letalo Mirage 2000N z raketami zrak-zemlja srednjega dosega. V preteklosti je bila konvencionalna strategija podrejena strategiji jedrskega zastraševanja. Današnja obrambna strategija je oblikovana na promociji stabilnosti in svetovnega miru. Še vedno pa pomeni posedovanje jedrskega orožja velik politični vpliv v mednarodni sferi. Teoretično ostaja obramba ozemlja države v obeh državah glavna naloga OS, v praksi obeh držav pa je poudarek na novih mednarodnih operacijah za podporo miru.

Upravljanje z obrambnim sistemom

TABELA 5.5: UPRAVLJANJE Z OBRAMBNIM SISTEMOM IN OBRAMBO

Belgija	parlament, monarh, vlada, Ministrstvo za obrambo
Francija	predsednik republike, parlament, vlada, Ministrstvo za obrambo

Viri: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2008c) in Le ministère de la défense FR (2007a).

Glavni nosilci pristojnosti nad obrambnim sistemom in upravljanja z obrambnim sistemom in obrambo so v obeh državah skupni: parlament, vlada in Ministrstvo za obrambo. Razlikujeta se glavna nosilca, ki je v Kraljevini Belgiji parlament z svetovanjem in strinjanjem monarha, v Franciji pa je nosilec pristojnosti predsednik Republike. Iz tega sledi tudi ena večjih specifik, da je v Belgiji vrhovni poveljnik OS monarh, v Franciji pa predsednik Republike.

Vojaška obramba

TABELA 5.6: NOSILCI VOJAŠKE OBRAMBE, ZVRSTI IN TEMELJNE NALOGE OS

	Nosilci vojaške obrambe	Zvrsti	Naloge OS
Belgija	OS Kraljevine Belgije	kopenske sile, mornarica, zračne sile, zdravstvena služba	1. zaščita državne in ozemeljske celovitosti, 2. odgovornost za naloge v kriznem upravljanju, 3. diplomacija obrambe, 4. NEO naloge, 5. pomoč civilnim institucijam v državi.
Francija	OS Republike Francije	kopenske sile, mornarica, zračne sile	1. ohraniti vitalne interese države proti kakršnikoli agresiji, 2. graditi skupno evropsko varnostno in obrambno politiko, 3. sodelovati v akcijah v podporo miru, 4. podpora civilnim oblastem pri zoperstavljanju grožnjam varnosti.

Viri: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2008c) in Le ministère de la défense FR (2007g).

Pri primerjavi vojaške obrambe in oboroženih sil kot glavnih nosilcev vojaške obrambe obravnavanih držav je razvidno, da so zvrsti OS zelo podobne. Obe državi imata kopenske sile, mornarico in zračne sile, razlika je v tem, da ima Belgija zdravstveno službo kot samostojno zvrst. V Franciji zdravstvena služba spada pod vojaško poveljstvo oboroženih sil. Številčno primerjano v odstotkih zvrsti OS predstavljajo v Belgiji 70 % kopenske sile, v Franciji 56 %, belgijske zračne sile 18 %, francoske 26 %; belgijska mornarica 7 % in zdravstvena služba 5 %. Francoska mornarica predstavlja kar 18 % OS.

Vzrok za številčno večji obseg francoskih zračnih sil in mornarice je najti v tem, da prav jedrske sile predstavljajo pomemben člen znotraj teh dveh zvrsti. Zanimiv je tudi podatek, da imajo v Belgiji enega vojaka na 284 prebivalcev, v Franciji pa en vojak »zadostuje« za 248 prebivalcev. V primeru razporeditve pripadnikov po celotnem

ozemlju v Belgiji predstavlja 0,8 vojaka na km², v Franciji je to število večje in sicer 2,15 vojaka na km².

Ker se okolje spreminja in so drugačni globalni izzivi, imata Francija in Belgija za boj proti terorizmu in preprečevanje širjenja orožij za množično uničevanje posebne enote – specialne enote, ki jim poleg globalnih zavezniških nalog določata tudi prednostne nacionalne naloge.

TABELA 5.7: SPECIALNE SILE

	Specialne enote	Naloge
Francija	Tujska legija- 2. padalski polk GIGN-interventna orožniška skupina Mornariški komandosi	1. boj proti terorizmu, 2. varovanje pomembnih osebnosti, 3. posredovanja ob večjih javnih nemirih, 4. visoko tvegane aretacije osumljencev težjih kaznivih dejanj, 5. psihološke operacije
Belgija	Padalci komandosi	1 .neposredne akcije, 2. boj proti terorizmu, 3. pomoč pri obrambi, 4. civilne zadeve, 5. specialno izvidništvo

Viri: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2008d) in Le ministère de la défense FR (2007g).

Iz tabele je razvidno, da je vsem specialnim enotam skupna in bistvena naloga, in sicer boj proti terorizmu. Teroristična grožnja je v Evropi v 21. stoletju resnejša kot kdajkoli prej. Ker terorizem ni ideologija, ampak metoda za doseganje političnih ciljev, je prav, da so države na tovrstne grožnje pripravljene.

Reforme obrambnih sistemov-področja reform

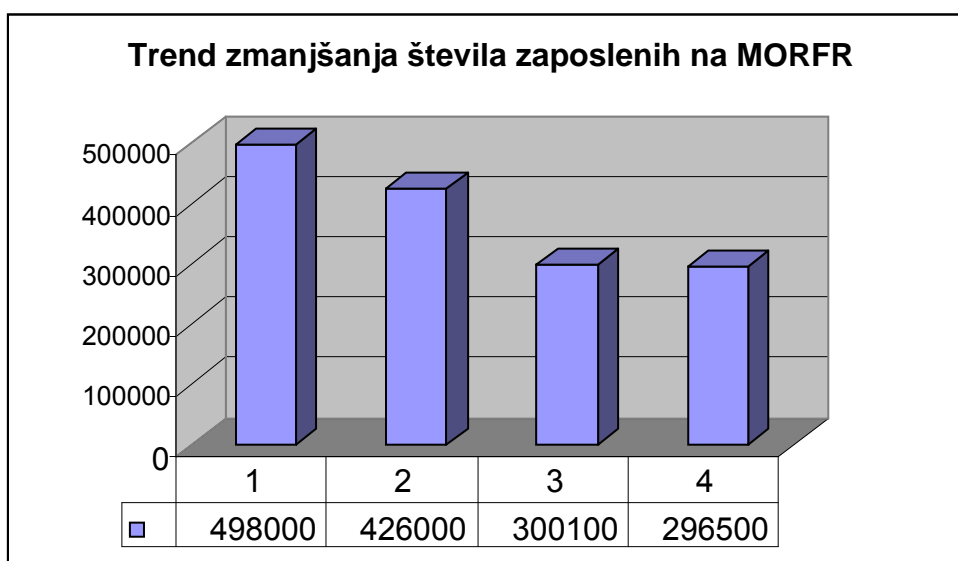
TABELA 5.8: REFORME OBRAMBNIH SISTEMOV

	PODROČJA REFORM
Belgija	1. zmanjševanje velikosti OS, 2. modernizacija in opremljanje, 3. reorganizacija MOKBE, 4. obrambni proračun, 5. infrastruktura
Francija	1. zmanjševanje velikosti OS, 2. modernizacija in opremljanje, 3. interoperabilnost, .

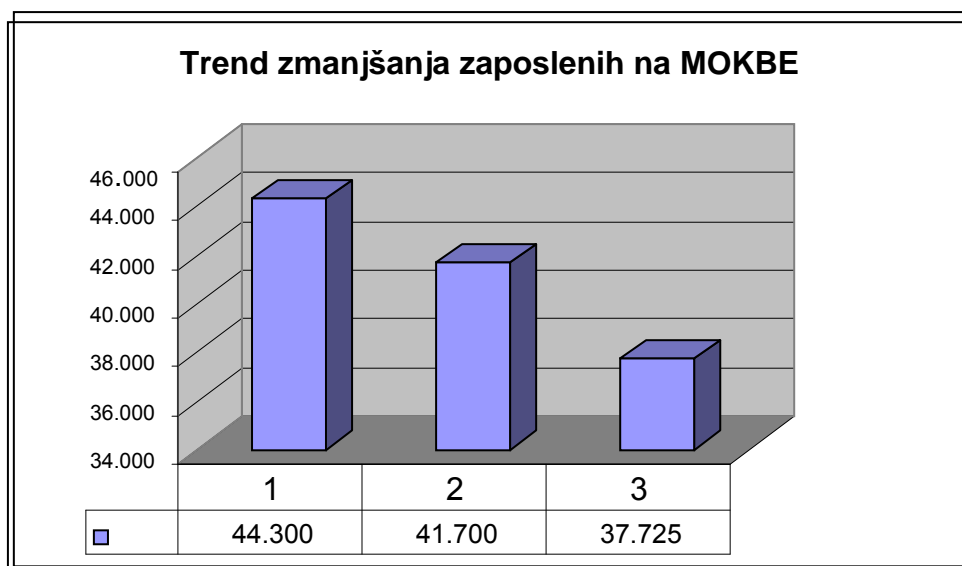
Viri: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2008c) in Le ministère de la défense FR (2007a).

Glavni področji reform obeh držav sta: zmanjšanje velikosti OS, modernizacija in opremljanje. Ti dve področji sta ključni področji obrambnih sistemov obravnavanih držav.

V Belgiji poteka reforma na področju infrastrukture v smeri prodaje in prenamembnosti vojaških objektov (ustvaritev dodatnih finančnih sredstev). Druga pomembnejša reforma v Belgiji poteka na področju reorganizacije MOKBE v Edinstveno sestavo. Pomembnejša reforma v preteklosti za obe državi je preoblikovanje OS. Neprijetnost služenja vojaškega roka je obe državi prisilila k ukinitvi splošne vojaške obveznosti (Belgije leta 1994 in Francija leta 1997).

Vir: prirejeno po Le ministère de la défense FR (2007d).

Vir: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2008c).

Naloga obeh držav je v obrambnih reformah nalogo zmanjšati obseg vseh zaposlenih na svojih ministrstvih za obrambo. V okviru modela 2015 je predstavljen trend zmanjšanja francoskih oboroženih sil, zaenkrat so okviri zmanjšanja oboroženih sil znotraj načrtovane profesionalizacije (v zastavljenem obdobju) tudi izvedeni. Prav tako Belgija dosega zastavljene cilje določene v Strateškem načrtu za modernizacijo 2000–2015.

Članstvo v mednarodnih organizacijah

TABELA 5. 9: Članstvo v ključnih mednarodnih organizacijah

	MEDNARODNE ORGANIZACIJE
Belgija	OZN, OVSE, SE, NATO, EU
Francija	OZN, OVSE, SE, NATO, EU

Viri: prirejeno po CERIUUM (2007) in CERIUUM (2008).

Obe državi sta članici pomembnih mednarodnih organizacij. Obe sta ustanovni članici EU. Francija (v sodelovanju z Nemčijo) predstavlja »gonilno silo« EU in si zelo prizadeva za reformo njenih institucij. Sodeluje pri zagotavljanju stabilnosti in varnosti na evropski celini s tem, da aktivno sodeluje v mnogih mednarodnih organizacijah, ki pokrivajo področje varnosti v Evropi (OVSE, Nato, EU). Zavzema se za krepitev nemško-francoskega zavezništva, ki predstavlja steber evropske združitve in evropskega sodelovanja. Politično in gospodarsko podpira države srednje in vzhodne Evrope ter si

prizadeva za vključitev Rusije v ta varnostni okvir. Krepi vlogo stalne članice VS OZN. Francija je od leta 1970 tudi del G8. Kot članici ZN Francija in Belgija konstantno pošiljata svoje enote (opazovalce) za podporo miru po celem svetu.

Belgija ima pri oblikovanju ekonomskega zavezništva z Beneluksom in evropsko unifikacijo pomembno vlogo. Skupna ideja o razvoju skupnega obrambnega sistema in okrepitev mednarodne vezi je pripeljala do nastanka vojaške zveze Nato. Med ustanovnimi članicami Nata sta bili obe, Belgija in Francija. Leta 1966 je Francija izstopila iz te zveze, ker je bila zadržana do omejevanja lastne vojaške neodvisnosti na račun zavezništva in se je v njem počutila utesnjeno. Kljub korenitim spremembam v zadnjem desetletju ostaja Francija ena najpomembnejših držav na svetu. Francoska vlada in njeno Ministrstvo za zunanje zadeve imata jasno začrtane cilje in prioritete Francije v mednarodnem delovanju, čeprav še vedno lahko opazimo odkriti »protiamerikanizem« in »Natoskepticizem«. Še vedno pa je pomemben napredek pri oblikovanju skupne zunanje in varnostne politike EU (CFSP), ki ga je sprožila prav pobuda Velike Britanije in Francije leta 1998 v St. Maloju, da naj politika EU zajame tudi varnostne in obrambne razsežnosti ter pospeši in okrepi obrambno sodelovanje med članicami. Odločitev je bila potrjena v Kolnu leta 1999 in tako je Francija vključena v Nato samo politično, je članica zavezništva, ampak ne sodeluje v integrirani vojaški strukturi in v kolektivnem načrtovanju sil (NATO 2001, 212). Francija je s članstvom v Natu pristala na skupno obrambno doktrino, ki pa je med drugim omejila svobodno akcijo in oborožene sile so izgubile svojo avtonomijo. Vendar se je francoska zunanja politika v zadnjih letih spremenila, saj poudarja pomembnost sodelovanja EU in Nata in njuno prepletanje, v smislu »v slogi je moč«. Francija zato želi in si prizadeva za večjo vključenost v severnoatlantsko zvezo, vendar pod lastnimi pogoji.

Pomemben dejavnik na področju varnosti je bil ustanovitev EDA (European Defense Agency), ki so jo ustanovile EU članice in je sestavni del ESDP-ja (European Security and Defence Policy) z namenom boljšega vodstva v smeri integracije EU v obrambnih aktivnostih in boljše učinkovitosti in vrednosti denarja v EU programih (The Military Balance 2004/05, 271).

Francija je država, ki vidi EU kot zagotovilo za mir in stabilnost v Evropi. Spodbuja razvoj skupne zunanje in varnostne politike. Prihodnosti EU ne vidi niti v federaciji niti v samo prosto trgovinskem območju, temveč gleda na prihodnjo Unijo kot na popolnoma nov pojav, temelječ na evropski zgodovini in njeni edinstvenosti. V Bosni in Hercegovini in na ostalem področju nekdanje Jugoslavije podpira več projektov, ki so

namenjeni predvsem humanitarni pomoči prebivalstva – Office humanitaire des Communautés Européennes (ECHO), Urad za obnovo infrastrukture (OBNOVA). Prednostne naloge francoske zunanje politike so utrditev političnih, kulturnih, gospodarskih in drugih vezi z državami nekdanjega vzhodnega bloka. Eno izmed francoskih glavnih sredstev za uresničevanje zunanjepolitičnih interesov je mednarodna organizacija za frankofonijo, ki združuje frankofonske države. Najbolj znana med njimi je Agencija za frankofonijo, ki ima dvojno koordinacijsko vlogo. Po eni strani je mednarodni organ za politično sodelovanje frankofonskih držav, po drugi pa povezovalno med vladnimi in nevladnimi političnimi, gospodarskimi, kulturnimi in izobraževalnimi institucijami .

Mirovne misije

TABELA 5.10: SODELOVANJE V MIROVNIH MISIJAH

	OZN	NATO	EU
BELGIJA	MINUS, MONUC, ONUST, FINUL	FIAS, KFOR,	EUFOR-ALTHEA, EUFOR- RCA (Čad), MPUE
FRANCIJA	MINUAD, MINUEE, MINUK, MINUL, MINURCAT, MINURSO, MINUSTAH, MONUC, MONUG, ONUCI, ONUST, FINUL	FIAS, KFOR,	ALTHEA, RCA(Čad), RCA-EUPOL, MPUE

Viri: prirejeno po CERIUM (2007) in CERIUM (2008).

Obe obravnavani državi sodelujeta v številnih mirovnih operacijah oziroma v operacijah v podporo miru. Belgija je aktivna v mirovnih misijah ZN, med najstarejše operacije spadata ONUST (od 29. maja 1948) in FINUL (od 23. marca 1978). Sodeluje tudi v operacijah FIAS v Afganistanu in KFOR v BiH pod okriljem Nata.

V okviru HNS (Host Nation Support) pa sodeluje tudi v mirovnih operacijah EU ALTHEA v BiH in RCA v Čadu. Pod okrilje mirovnih operacij EU v BiH spada tudi policijska mirovna operacija MPUE (od 1. januarja 2003).

Francija v primerjavi z Belgijo sodeluje v istih operacijah pod okriljem ZN, razen v mirovni operaciji MINUS ne. Francija je vključena tudi v mirovne operacije MINUAD (od 31. julija 2007), MINUEE, MINUK (od 10. junija 1999), MINUL (od 19. septembra

2003), MINURCAT (od 25. septembra 2007), MINURSO (od 29. aprila 1991), MINUSTAH (od 30. aprila 2004), MONUG (od 24. avgusta 1993) in ONUCI (od 25. maja 1948). Najstarejši mirovni operaciji sta ONUST in FINUL. Pod okriljem Nata gre za isti mirovni operaciji kot Belgija, sprememba je v tem, da Francija sodeluje v mirovni operaciji RCA-EUPOL v Afganistanu pod okriljem EU in v mirovni operaciji FMO, ki deluje že od 26. marca 1979 na meji s Sinajem.

Na primeru Belgije lahko vidimo s primerjavo tabel 3.3 in 3.4, da je število pripadnikov večje od lanskega leta. Opaziti je, da se je število pripadnikov povečalo v mirovni operaciji FIAS v Afganistanu, v mirovni operaciji FINUL v Libanonu pa je število pripadnikov manjše. Prav tako je povečano sodelovanje v mirovnih operacijah na primeru Francije, kar potrjujeta tabeli 4.5 in 4.6, kjer je viden podatek da je večje število pripadnikov v mirovnih operacijah EUFOR-Althea, FIAS, FINUL, zmanjšan obseg sodelovanja pa je opaziti v mirovnih operacijah MINUK, MPUE, MINUSTAH in ONUCI.

Rezervna sestava

TABELA 5.11: REZERVNA SESTAVA IN NJENE NALOGE

	ŠTEVILO	TIP	NALOGE
Belgija	18.650	Rezervna sestava	1. dopolnjevati in okrepiti enote, 2. možnost sodelovanja v tekočih operacijah, teritorialnih operacijah, 3. most med vojaškim in civilnim sektorjem, 4. boljša javna podoba OS,
Francija	21.650	Državljska in operativna rezerva	1. državljanska je povezovalni člen civilni-vojaški sektor in operativna rezerva s 4 nalogami: a) neprekinjenost op. OS, b) intervencija v primeru kriz, c) pomoč z znanjem na določenih področjih, č) relacija s civilno družbo.

Viri: prirejeno po Military Balance (2008), Le ministère de la défense BE (2008e) in Le ministère de la défense FR (2007g).

Obe državi v svojih dokumentih poudarjata pomen rezerve. Med primerjanima državama je razlika v francoski rezervni sestavi, ki jo ločuje na dva tipa, in sicer:

državljska in operativna rezerva. Bistvena naloga primerjanih držav je dopolnjevanje in okrepitev operacij OS in povezovanje civilnega in vojaškega sektorja. Belgija je imela v preteklosti težave z javno podobo OS, zato daje velik poudarek izboljšanju le-te. Francija pa s pomočjo rezervne sestave rešuje pomanjkanje strokovnega kadra na določenih področjih in interveniranje v primeru kriz.

Posebnost francoskega obrambnega sistema je za razliko od Belgije v tem, da pri odvratanju od notranjih groženj uspešno deluje francoska žandarmerija, ki sodeluje z ostalimi varnostnimi silami (policija, gasilci ...). Žandarmerija predstavlja skupaj s policijo eno od najvažnejših komponent notranje varnosti, ki istočasno z vojsko zagotavlja zunanjo varnost in je dejansko edina služba, ki je v stalnem stiku z različnimi obrambnimi institucijami, bodisi civilne, ekonomske ali vojaške narave. Nacionalna žandarmerija, za razliko od redov oboroženih sil, nima svojih odsekov, ampak ima Glavni urad, na čelu katerega je glavni direktor. Ne glede na naziv, je ta Urad od 1981. leta po nalogah in odgovornosti enakovreden rodod ostalih odsekov vojske.

Civilna obramba

TABELA 5.12: CIVILNA OBRAMBA IN NJENE NALOGE

	UPRAVLJANJE S CIVILNO OBRAMBO	TERITORIALNA ORGANIZIRANOST
Belgija	Vlada, parlament, monarh, MNZ, DGCC, CGCCR s službami	Stalne enote v Brasschaatu, Crisneeju, Ghlinu in Liedekerku.
Francija	Predsednik Republike, parlament in vlada, MNZ, DAS, OTIAD, SGDN	Organizacija na treh ravneh: departmajska, Okrožna in conska s pomožnimi organi

Viri: prirejeno po Direction générale Sécurité civile (2008a) in Le ministère de la défense FR (2007r).

V Belgiji se naloge v okviru civilne obrambe izvršujejo preko različnih resorjev na vseh nivojih administracije. Opaziti je razliko v pomenu civilne obrambe med primerjanima državama, kar je mogoče pripisati vzroku, da se je v 50. letih prejšnjega stoletja intenzivno širilo jedrsko, kemično in biološko orožje in s tem tudi večja vloga in pomen v Republiki Franciji. Vodenje civilne obrambe je v obeh državah enako, preko glavnih državnih organov in v pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve.

Teritorialna organiziranost se v primerjanima državama ne razlikuje. Belgija je razdeljena na devet provinc, vsaka s svojim birojem CO. Francija pa je organizirana na treh nivojih: departmanjski, okrožni in območni. Razlika med državama je v tem, da Francija bolj poudarja pomen CO in jo je bolj vključila v obrambni sistem, saj ji v temeljih poleg vojaške in gospodarske obrambe predstavlja enega od treh stebrov, na katerih temelji francoska obramba. V Belgiji pa je večji poudarek na civilni zaščiti in predvsem na kriznem upravljanju in vodenju.

Vsaka država ima lasten pristop pri organiziranju civilne obrambe. Tako je ponekod organizirana v zelo kompleksen sistem, drugod pa so njene sestavine relativno samostojne, vendar ima osrednje mesto civilna zaščita. Semantični problem se pojavi pri definiciji civilne obrambe, na katere so opozorili že številni raziskovalci. Neenotnost v definiranju se nanaša na strukturne elemente civilne obrambe, kar je tudi posledica razlikovanja pojma civilna obramba. Na splošno se večina strokovnjakov strinja, da govorimo o obrambno-zaščitni dejavnosti družbe oz.države.

Za Belgijo in Francijo so poleg vojaške obrambe pomembni tudi civilna obramba oz. civilna zaščita, gospodarska obramba, politična obramba. Belgija je na področju civilne obrambe organizirala specializirano organizacijo civilno zaščito, ki po eni strani ukrepa pri zaščiti in reševanju in oskrbi prebivalstva v primeru oboroženih konfliktov, po drugi strani pa nudi pomoč pri naravnih nesrečah in civilizacijsko pogojenih katastrofah. Obe državi imata točno določeno vertikalno funkcijo, kjer so vodstveni, svetovalni in operativno-strokovni organi.

Obrambno financiranje

TABELA 5 .13 : OBRAMBNO FINANCIRANJE (obrambni proračun v % BDP)

	2000	2004	2005	2006
Belgija	1,4 %	1,26 %	1,24 %	1,13 %
Francija	2,7 %	2,6 %	2,5 %	2,4 %

Viri: prirejeno po Military Balance (2004/5, 2008).

Osnovni vir financiranja za potrebe obrambe v obeh državah je obrambni proračun, ki je del državnega proračuna. Poleg tega se za financiranje obrambe lahko namenijo sredstva, ki se ustvarijo v obrambnem sistemu (vojaška industrija, prodaja opuščenih vojaških objektov itd.). Iz tabele je razvidno, da Belgija in Francija rahlo zmanjšujeta svoj obrambni proračun do približno 0,1 % BDP letno. Obe državi v prihodnosti ne nameravata povečevati obrambnega proračuna.

TABELA 5.14: RAZPOREDITEV FINANČNIH SREDSTEV V %

	STROŠKI OSEBJA	OPERATIVNI STROŠKI	STROŠKI OPREMLJANJA
Belgija	60 %	25 %	15 %
Francija	8 %	60 %	32 %

Viri: prirejeno po Le ministère de la défense BE (2008a) in Le ministère de la défense FR (2007d).

Obrambni stroški obeh držav so strukturirani v enake kategorije (stroški osebja, operativni stroški in stroški opremljanja). Državi za vsako od kategorij namenjata različen delež obrambnega proračuna. Tako razporeditev obrambnih stroškov gre razumeti v luči izvajanja srednjeročnih obrambnih načrtov in posledično čimbolj racionalno porabo obrambnega proračuna. Belgijski Strateški načrt 2000–2015 namerava z zmanjšanjem obsega in pomlajevanjem belgijske vojske do konca leta 2015 porabiti stroške osebja 50 %, operativni stroški 25 % in stroški opremljanja 25 % obrambnega proračuna.

6 VERIFIKACIJA HIPOTEZ IN SKLEP

Analiza in ocena varnostnega okolja je temeljen dejavnik pri definiranju obrambnega sistema in obrambne politike. Grožnja vojne, s katero se je Evropa zaradi ideološkega konflikta, sovražne politične naravnosti spopadala več kot štiri desetletja, je danes znatno manjša. Pozornost je danes manj usmerjena na odvracanje od uporabe sile in bolj na mirovne operacije ter naloge obvladovanja kriznih razmer. Obstajajo tveganja zaradi

nestabilnosti, ki jo prinašajo konfliktna situacija, do katerih je prišlo po koncu hladne vojne, vendar pa to še dodatno nakazuje potrebo po nenehni solidarnosti zavezništva.

Belgija je bogata dežela, ki nikakor ni neposredno ogrožena. Obkrožena je z državami zaveznicami, ki jo lahko v primeru ogroženosti branijo, kajti za obrambo lastnih interesov potrebuje tudi učinkovite in moderne oborožene sile. Zadovoljevanje ekonomski potreb svojih oboroženih sil izvaja skrbno, z upoštevanjem proračunskih normativov, ki jih zastavljajo mednarodne varnostne politike. Belgija je bila prva država zahodne Evrope, ki je ukinila vojaško obveznost in takrat začela radikalno preoblikovati oborožene sile. Njena obrambna politika sledi skrbno zastavljenim ciljem.

Kot ena od ustanovnih članic Nata in EU potrjuje svojo angažiranost v mednarodni politiki vse številčnejšem članstvu v mirovnih operacijah. Belgija se zavzema predvsem za razvijanje evropske obrambe in pospeševanje prizadevanj za umirjanje kriznih žarišč. Belgija je zagovornica evropskega povezovanja, sicer pa se je v minulem letu zaradi političnih trenj med Flandrijo in Valonijo znašla na robu razpada, pretresala jo je najdaljša vladna kriza v njeni zgodovini. Izbruhnila je zaradi večnih trenj med flamskim severom in francoskim jugom države, ki se vrtijo predvsem okrog denarja in jezika.

Belgija in Francija pospešujeta oblikovanje skupne evropske obrambne politike. Sarkozyjeva Francija je opustila tradicionalni dvom o koristnosti nadaljnje širitve EU, nasprotno, trenutno mnenje prevladuje, da bi več članic dodatno okrepilo Unijo. Francoski predsednik želi okrepiti sposobnost EU za odzivanje na varnostne krize v Evropi in zunaj nje, zlasti z enotami za hitro posredovanje in strukturami za krizno upravljanje. Francija se zavzema za skupno evropsko varnostno politiko in instrumente, ki bodo to varnost zagotavljali. Ko je bil predsednik republike na obisku v ZDA, je dejal, da se lahko Francija bolj odpre čezatlantski politiki, vendar pod pogojem, da istočasno napreduje evropska obrambna politika. V osnovi in glede na stanje v preteklosti gre za to, da se na področju obrambe preneha s ščuvanjem transatlantske politike proti evropski avtonomiji na področju obrambe. Ravno obratno: obe politiki je treba voditi na skupen način.

Z že navedenimi dejstvi in stališči posameznih držav o njihovi obrambni politiki in obrambnima sistemoma, ki sem jih predstavila v diplomskem delu, lahko hipotezo, ki pravi, da sta *Belgija in Francija državi, ki sta aktivni v mednarodnem prostoru, kjer imata tudi izjemno pomembno vlogo pri graditvi nove sodobne varnostne strukture*, potrdim.

Ambicije in aktivnosti obravnavanih držav so podobne. Notranja in zunanja aktivnost držav sta dve plati iste medalje. Boj proti terorizmu in organiziranemu kriminalu zahteva tesno sodelovanje držav in njihovih oboroženih sil. Zaradi varovanja svojih vojaških in strateških interesov obe državi aktivno sodelujeta s svojimi zaveznicami, tudi z Natom, in intenzivno razvijata pristno skupno evropsko varnostno politiko.

S tabelama 3.4 in 4.6 sem dokazala aktivno sodelovanje obeh primerjanih držav v mirovni operacijah in s tem potrjujem tudi hipotezo, ki pravi, da sta *Belgija in Francija vojaško sposobni državi, saj sodelujeta v različnih mirovni in drugih operacijah po celem svetu*. Sodelovanje v teh misijah v prvi vrsti pomeni doprinos k izgradnji mednarodnega miru in stabilnosti.

Sistema obravnavanih držav med hladno vojno sta delovala predvsem na boju proti oboroženemu napadu. Na primeru Francije je jasno, kako civilna obramba podpira vojaško. Vendar pa v sodobnem varnostnem okolju nastajajo različne nevojaške krize, ki so nepredvidljive in kompleksne. EU posebno pozornost namenja učinkovitejšemu združevanju različnih inštrumentov za uspešno odzivanje na krizne razmere. Pri preučevanju obravnavanih držav sem ugotovila, da lahko tretjo hipotezo *Obrambna sistema Belgije in Francije temeljita na doktrini totalne (vseobsegajoče) obrambe*, potrdim. Vendar obe državi težita k razvoju obrambnih sistemov na podlagi sodelovanja v sistemu kolektivne obrambe oziroma kolektivne varnosti.

Sodobne države razvijajo sisteme civilne varnosti. Glavni cilj Belgije in Francije je zagotoviti varnost državljanov ob vseh kompleksnih krizah, ki jih povzročajo sodobni viri ogrožanja od naravnih in antropogenih nesreč, pa vse do terorističnih napadov. Sestavni del ciljev obravnavanih držav je tudi izboljšanje odzivnosti, racionalnosti in učinkovitosti ukrepanja ob posameznih vrstah nesreč. Hipotezo, da *ima poleg vojaške obrambe v Belgiji in Franciji izjemen pomen tudi civilna, t. j. nevojaška obramba*, prav tako potrjujem.

Glede na preučene vire in medsebojno primerjavo obrambnih sistemov lahko sklepam, da sta si državi in njuna obrambna koncepta v splošnem podobna. Pomembno je da države še naprej nastopajo združeno, saj s tem zagotavljajo gospodarsko rast na podlagi regionalnih posebnosti ter bogate raznolikosti tradicij in kultur.

7 Literatura

- Affaires étrangères. 2008. *Opérations B-Fast*. Dostopno prek : <http://www.diplomatie.be/Bfast/BFastfr/default.asp?id=5&mnu=5> (16. oktober 2008).
- Boene, Bernard. 2003. Going, Going, Gone - How France Did Away With Conscription (1996–2001). V *Conscription vs. All-Volunteer Forces in Europe*, ur. Marjan Malešič, 101–131. Baden Baden: Nomos Verlagsgesellschaft.
- CERIUM. 2007a. *Opérations de paix-Belgique*. Dostopno prek: <http://www.operationspaix.net/-Belgique-> (12. junij 2007).
- 2007b. *Opérations de paix-France*. Dostopno prek: <http://www.operationspaix.net/-France-> (12. junij.2007).
- 2008a. *Opérations de paix-Belgique*. Dostopno prek: <http://www.operationspaix.net/-Belgique-2> (16. julij 2008).
- 2008b. *Opérations de paix-France*. Dostopno prek: <http://www.operationspaix.net/-France-2> (27. avgust 2008).
- Dakič, Darko. 2004. Je rešitev v nasilju nad nasiljem. *Obramba* 36: 49–51.
- Direction générale Sécurité civile 2008a. *Sécurité civile*. Dostopno prek: <http://www.ibz.be/code/fr/loc/secucivile.shtml> (26. avgust 2008).
- 2008b. *Sécurité civile*. Dostopno prek: <http://www.ibz.be/code/fr/loc/secucivile.shtml> (26. avgust 2008).
- Grizold, Anton, Siniša Tatalović in Vlatko Cvrtila, ur.1999. *Suvereni sistemi nacionalne sigurnosti*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
- Grizold, Anton. 1998. *Perspektive sodobne varnosti - Iz obramboslovnih raziskav II*. Ljubljana: FDV.
- 1999a. *Evropska varnost*. Ljubljana: FDV.
- 1999b. *Obrambni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: MNZ, Visoko policijska-varnostna šola.
- Grizold, Anton in Bogomil Ferfila. 2000. *Varnostne politike velesil*. Ljubljana: FDV.
- Heisbourg, Francois. 2000. European defence takes a leap forward. *Nato review* 48: 8–11.
- Historique des relations franco-allemandes. 2004a. *Plan Fouchet*. Dostopno prek: <http://www.leforum.de/fr/fr-traite-fouchet1.htm> (14. december 2004).

- 2004b. *Le rapport Luxembourg-rapport Davignon*. Dostopno prek: <http://www.leforum.de/fr/fr-traite-davignon.htm> (14. december 2004).
- Javorović, Božidar, Vlatko Cvrtila in Siniša Tatalović, ur. 1992. *Suvremeni sustavi civilne obrane – pregledna studija*. Zagreb: Otvoreno sveučilište.
- Jelušič, Ljubica. 1997. *Legitimnost sodobnega vojaštva*. Ljubljana: FDV.
- Kotnik-Dvojmoč, Igor. 2002. *Preoblikovanje oboroženih sil sodobnih evropskih držav*. Ljubljana: FDV.
- Le livre blanc sur la defense*. 1994. Paris: Odile Jacob.
- Labrune, Gerard. 1994. *La géographie de la France*. Paris: Editions Nathan.
- Larsen, Jeffrey A. in Jay L. Lorenzen, ur. 1994. Europe: The Security of a region. V *The Defense Policies of Nations- A comparative Study*, ur. J. Douglas Murray in Paul Viotti, 145-160. Baltimore and London: The John Hopkins University Press.
- Le Ministère des Affaires étrangères. 2007a. *Crises et enjeux internationaux*. Dostopno prek: <http://www.diplomatie.gouv.fr> (24. maj 2007).
- Le ministère de la défense BE. 2006a. *Structure de la défense*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/def/doc/index.asp?LAN=fr> (22. avgust 2006).
- 2006b. *Le Ministre de la défense*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/mod/subject/index.asp?LAN=fr&ID=23> (7. avgust 2006).
- 2006c. *Le Ministre de la défense*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/mod/subject/index.asp?LAN=fr&ID=24> (7. avgust 2006).
- 2007. *Structure de la défense*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/def/doc/viewdoc.asp?LAN=fr&FILE=&ID=554> (1. oktober 2007).
- 2008a. *Le plan stratégique-Cahier 1*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/def/doc/viewdoc.asp?LAN=fr&FILE=&ID=820> (13. avgust 2008).
- 2008b. *Note de politique générale pour le Ministère de la Défense pour l'année budgétaire 2008*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/def/doc/viewdoc.asp?LAN=fr&FILE=&ID=1115> (10. avgust 2008).
- 2008c. *Les missions opérationnelles de la défense-Cahier 4*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/def/doc/viewdoc.asp?LAN=fr&FILE=&ID=820> (13. avgust 2008).
- 2008d. *Les composantes*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/def/subject/index.asp?LAN=fr&ID=40> (10. avgust 2008).
- 2008e. *La nouvelle reserve*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/def/doc/viewdoc.asp?LAN=fr&FILE=&ID=822> (25. julij 2008).

- 2008f. *Réserviste dans une armée de métier*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/reserve/subject/index.asp?LAN=fr&ID=74&page=1> (2. avgust 2008).
- 2008g. *Le nouveau concept*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/reserve/subject/index.asp?LAN=fr&FILE=&ID=709&MENU=1073&PAGE=1> (2. avgust 2008).
- 2008h. *Les missions*. Dostopno prek: <http://www.mil.be/ops-trg/subject/index.asp?LAN=fr&ID=932> (26. avgust 2008).
- Le Ministère de la défense FR 2005. *Organigramme*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/archives/organigramme_du_ministere_de_la_defense (27. junij 2005).
- 2007a. *Dissuasion nucléaire*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/enjeux_defense/defense_et_societe/protection_de_l_environnement/dissuasionnucleaire) (16. maj 2007).
- 2007b. *Politique de défense*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/enjeux_defense/politique_de_defense) (17. maj 2007).
- 2007c. *Dissuasion nucléaire- les textes de préférence*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/base/dossiers/dissuasion_nucleaire_les_textes_de_preferance) (16. maj 2007).
- 2007d. *Modernisation: bilan et perspectives*. Dostopno prek: <http://www.defense.gouv.fr/sga/layout/set/popup/layout/set/content/view/full/23069a> (10. marec 2007).
- 2007e. *Loi de programmation 2003-2008*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/enjeux_defense/politique_de_defense/programmation_2003_2008/loi_de_programmation_militaire) (3. april 2007).
- 2007f. *Loi de programmation*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/enjeux_defense/politique_de_defense/programmation_2003_2008/loi_de_programmation_militaire) (20. april 2007).
- 2007g. *Les missions confiées aux forces armées*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/sites/ema/decouverte/emploi_des_forces/missions/les_missions_confiees_aux_forces_armees/) (9. julij 2007).
- 2007h. *Loi de programmation*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/enjeux_defense/politique_de_defense/programmation_2003_2008/loi_de_programmation_militaire) (20. julij 2007).
- 2007i. *Missions générales de la DAS*. Dostopno prek: <http://www.defense.gouv.fr/das/> (11. junij 2007).

- 2008a. *L'organisation et missions*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/le_ministere/organisation_et_missions/missions/missions_generales/missions_generales (25. julij 2008).
- 2008b. *Loi de programmation militaire 2003–2008*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/enjeux_defense/politique_de_defense/programmation_2003_2008/loi_de_programmation_militaire) (3. april 2007).
- 2008c. *Organigramme*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/le_ministere/organisation_et_missions/organisation/organigramme/organigramme_du_ministere_de_la_defense (22. avgust 2008).
- 2008d. *Délégation générale pour l'armement*. Dostopno prek: <http://www.defense.gouv.fr/dga> (3. april 2007).
- 2008e. *Etat major des armées- La dissuasion*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/ema/decouverte/emploi_des_forces/fonctions_strategiques/les_fonctions_strategiques/la_dissuasion) (16. maj 2007).
- 2008f. *Etat major des armées*. Dostopno prek: <http://www.defense.gouv.fr/ema> (3. april 2008).
- 2008g. *La gendarmerie*. Dostopno prek: <http://www.defense.gouv.fr/gendarmerie> (3. april 2008).
- 2008h. *La réserve*. Dostopno prek: <http://www.defense.gouv.fr/reserves/> (16. maj 2008).
- 2008i. *Les réservistes*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/defense/votre_espace/communaute_defense/les_reservistes) (16. maj 2008).
- 2008j. *La réserve militaire*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/reserves/base/presentation_generale (17. maj 2008).
- 2008k. *Carte d'emploiement OPEX*. Dostopno prek: <http://www.defense.gouv.fr/ema/content/download/126441/1108727/file/carte.pdf> (28. avgust 2008).
- 2008l. *La Brigade franco-allemande (BFA)*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/ema/decouverte/forces_europeennes/brigade_franco_allemande/la_brigade_franco_allemande_bfa (29. avgust 2008).
- 2008m. *Le corps européen*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/ema/decouverte/forces_europeennes/corps_europeen/le_corps_europeen_eurocorps (29. avgust 2008).

- 2008n. *GIGN*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/gendarmerie/decouverte/organisation/administration_centrale/groupe_d_intervention_de_la_gendarmerie_nationale_gign/groupe_d_intervention_de_la_gendarmerie_nationale_gign (29. avgust 2008).
- 2008o. *Gendarmerie-protection*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/gendarmerie/enjeux_defense/protection/protection (29. avgust 2008).
- 2008p. *Cooperation internationale*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/gendarmerie/decouverte/missions/internationales/cooperation_internationale/cooperation_internationale (29. avgust 2008).
- 2008r. *OTIAD*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/ema/decouverte/commandements_operationnels/organisation_territoriale_interarmees_de_defense/l_organisation_territoriale_interarmees_de_defense (30. avgust 2008).
- Manigart, Philippe. 1998. Postmoderne vojaške organizacije: sociološka analiza. *Teorija in praksa* 35 (2): 362–369.
- 2003. The Professionalization of the Belgian Armed Forces. V *Conscription vs.All-Volunteer Forces in Europe*, ur. Marjan Malešič, 133–149. Baden Baden: Nomos Verlagsgesellschaft.
- Mermet, Gerard. 1994. *Comment vivent les Francais*. Paris: Larousse.
- Malešič, Marjan. 1991. Civilna obramba v sistemu nacionalne varnosti. *Teorija in praksa* 7: 864–872.
- 1992. Civilna obramba v sistemu nacionalne varnosti. V *Razpotja nacionalne varnosti*, ur: Anton Grizold, 244-248. Ljubljana: FDV.
- 1994. *Civilna obramba sodobnih držav*. Doktorska disertacija. Ljubljana: FDV.
- 1998. Evropska varnost in male države. *Teorija in praksa* 1: 80–94.
- 2002. *Nacionalna in mednarodna varnost - Iz obramboslovnih raziskav III*. Ljubljana: FDV.
- NATO. 2001. *Organizacija Severnoatlantske Pogodbe*. Brussels: Bureau de l'information et de la presse.
- Nato Review. 2008. *Pogled na Rigo*. Dostopno prek: <http://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/slovene/history.html> (25. julij 2008).
- Pouvoirs publics 2004. *Fédéral gouvernement*. Dostopno prek: <http://www.belgium.be/eportal> (14. december 2004).
- Saborsky, Alan N. 1994. France. V *The Defense Policies of Nations - A comparative Study*, ur. J.Douglas Murray in Paul Viotti, 233-278. Baltimore and London: The John Hopkins University Press.

Sprengers, Bruno. 2000. Enfin sur la bonne voie? – Colloque sur la défense européenne au Palais d'Egmont. *VOX magazine* (11. april 2000).

The Military Balance 2004/2005. International Institute for Strategic Studies. Oxford: University Press .

--- 2008. International Institute for Strategic Studies. Oxford: University Press .

Tunjić, Filip. 2004. Slovenija bo leta 2005 predsedovala OVSE. *Slovenska vojska* XII/6: 24–26.

UK EU Presidency. 2005a. *Belgium*. Dostopno prek: <http://www.eu2005.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1109176464010> (25. junij 2007).

Vie publique 2007. *Les responsables institutionnels*. Dostopno prek: <http://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-defense/organisation-defense-nationale/institutions/> (3. april 2007).

Vidic, Tea. 2008. *Francosko-afriški odnosi po dekolonizaciji*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.